

INZICHT

HET SURINAAMS ECONOMISTENBLAD

Nummer 44 – Oktober 2023

CB
Centraal Betaalsysteem (CB) (moet een PPP zijn)
• huidige systeem met minimale aanpassingen.
• lijven bestaan
• groep (subjectsubsidie)
• systeem
• levert data op!
• pax realiseren
• beide zijden van de route (traject); in de ochtend gaat pax
• richting centrum en ook richting andere delen
• Pendelbussen van parkeerhaven tot parkeerhaven in het centrum
• Bestaande routes verlengen aanpassen naar woonwijken

“In 2023 ongeveer SRD 1 miljard subsidie aan het Openbaar Vervoer”

**Samenwerking
Staatsolie en
Total Energies**

STAATSOLIE

TotalEnergies

**Publicatie van het
contract met Total
Energies van
belang**

Heeft u opmerkingen of een artikel dat u wilt plaatsen in INZICHT?
Stuur dan een mail naar de redactie.

Redactie INZICHT:

Girdhari, Swami

inzicht@ves.sr

I

Pagina

3

VES OVER

Lege of Volle Staatskas

4

VES OVER

President niet volledig ontwaakt uit 3 jaar durende roes

5

EERLIJKE VOORLICHTING

over de Staatsschuld

6

VES PANELDISCUSSIE

Naar een efficiënt openbaar vervoer

7

TOESPRAAK VES VOORZITTER

Steven Debipersad

8

TOESPRAAK VES INLEIDER

Wonnie Boedhoe

13

VES OVER

Hoe duur is de OMO?

14

NOBEL PRIJS

voor de Economische Wetenschappen 2023

15

PUBLICATIE VAN HET CONTRACT

met TOTAL ENERGIES nodig

18

EEN ROBUUST BTW STELSEL HAD DE VOORKEUR

Ingezonden artikel

20

EITI-TRINIDAD & TOBAGO

verzorgt workshop aan stakeholders

22

SURINAME GAAT CARBON CREDITS VERHANDELEN

Ingezonden

25

CORPORATE GOVERNANCE OF GOED ONDERNEMINGSBESTUUR

Ingezonden

29

METHODEN EN TECHNIKEN TER VASTSTELLING EN BESTRIJDING VAN ARMOEDE

Ingezonden

33

NAWOORD

Klik op een
artikel voor
de hyperlink

N

H

O

U

D

Lege of Volle Staatskas

De uitdrukking “We hebben een lege Staatskas aangetroffen” wordt vaak gehoord van de zijde van mensen in de Regering. Anderzijds wordt het bestaan van een lege Staatskas bij de machtsoverdracht in 2020 de laatste tijd vaker tegengesproken door degenen die daarvoor verantwoordelijk zijn geweest. Een “Lege Staatskas” is een metafoor, een manier van zeggen dat de reguliere Inkomsten niet voldoende zijn om de reguliere verplichtingen van de Staat na te komen.

Over de staat van de Overheidsfinanciën bij de machtsoverdracht van de Regering Bouterse naar de Regering Santokhi is er veel ruis ontstaan. Het is goed om deze ruis uit de wereld te helpen d.m.v. de feiten.

Uit de verslagen is gebleken dat Dhr. Achaibersing al binnen 1 week na de verkiezingen van 25 mei 2020 in beeld was om de nieuwe Minister van Financiën te worden. Hij ging direct aan de slag met de voorbereiding. In de verkennende gesprekken met de verantwoordelijke financiële personen bleek al in juni 2020 dat de inkomsten van de Staat niet meer voldoende zouden zijn om de verhoogde uitgaven te kunnen dekken. Terwijl het bankwezen de NDP op de valreep nog behoorlijk had geholpen was hun plafond nu wel bereikt.

Aangezien de NDP niet de naam wilde dragen dat ze op de valreep hun verplichtingen aan de ambtenaren niet konden nakomen boden ze de VHP aan om vervroegd de macht over te nemen. Anderzijds de VHP niet het risico wilde lopen dat haar coalitiepartners zouden overlopen, hetgeen al in 1996 was gebeurd, grepen ze het gretig aan. Doordat de aankomende Minister Achaibersing het vertrouwen had van de banken gingen deze met het gewijzigd bestuur toch akkoord met het verstrekken van een aantal nieuwe leningen. In het Verslag van het Bureau voor de Staatsschuld over de periode Juli t/m September 2020 is vastgelegd:

Met binnenlandse crediteuren zijn er nieuwe financieringen afgesloten t.w.:

- De Finabank N.V. voor SRD 25,0 mln. op 29 juni. Deze lening is aangegaan om de periodieke uitgaven van de overheid te financieren. De looptijd is 1,5 jaren en de rente 8,5%.
- 6 commerciële banken waarbij DSB als hoofd arrangeur opgetreden heeft. De totale hoofdsom is SRD 340,0 mln. en de rente 8,5%. Ook deze lening is bestemd voor de uitgaven van de overheid. Op 6 juli

met de Republic Bank voor SRD 75 mln, ter financiering van de uitgaven van de overheid, met een looptijd van 1,5 jaren tegen 8,5% rente.

- Op 6 juli met de Nationale Trust- & Financieringsmaatschappij (NTFM) N.V. voor USD 3,7 mln., de looptijd 28 maanden en de rente 9%. De bedoeling van deze financiering is om het saldo van voertuigen aangeschaft voor diverse ministeries af te betalen.
- Op 30 juli met de Finabank N.V. voor SRD 50,0 mln. ter financiering van de overheidsuitgaven. De looptijd is 17 maanden en de rente 8,5%.
- Op 24 augustus met de Trustbank Amanah voor SRD 8,1 mln, ter financiering van begrotingsuitgaven. De looptijd is 2 jaren en de rente 12%.
- Op 22 september met de Republic Bank (Suriname) N.V. voor SRD 25,0 mln., ter financiering van de uitgaven van de overheid. De rente is 5% en de looptijd 1,5 jaren.

Conclusie

Een Staatskas is nooit “Leeg” en ook nooit “Vol”. “Moni No De” moet dan ook niet letterlijk worden genomen. Er is een continue stroom van inkomsten in de Staatskas uit directe belastingen (DB) en indirecte belasting (IB) alsmede de niet-belasting middelen (NBM). Er komt dagelijks, zelfs op zondag, geld binnen. Wat wordt bedoeld is dat deze niet voldoende zijn om alle voorgenomen (al dan niet exorbitante) verplichtingen te kunnen betalen. Dat was op 16 juli 2022 duidelijk wel het geval.

Quote:

President Santokhi: “Macro-economisch staan we er goed voor, héél goed zelfs.”

Minister Raghoebarsing: “Ook de prijzen stabiliseren. U ziet ook op het prijzenfront een stuk rust ontstaan (hahaha...terwijl de prijzen de afgelopen 12 maanden met maar liefst 53% zijn gestegen).”

President niet volledig ontwaakt uit 3 jaar durende roes

In De Nationale Assemblée (DNA) van 29 september 2023 heeft President Santokhi de jaarrede uitgesproken. Ook heeft de President de ontwerpbegroting voor het dienstjaar 2024 aan DNA aangeboden.

De President erkent dat hij “te optimistisch” is geweest sinds zijn aantreden. Hij erkent dat de afgelopen “drie jaren van ‘ups-and-downs’ voor sommigen meer ‘downs’ dan ‘ups’ zijn geweest. Hij erkent tevens dat de ‘agenda’s in werkelijkheid niet synchroon liepen’, doelend op zijn regeercoalitie. Hoe serieus hij is met deze zelfreflectie blijkt echter niet, daar de President vervolgens verzuimt aan te geven wat hij het komend jaar dan anders zal doen.

Prijzen zullen verder stijgen, Lonen nauwelijks

Pijnlijk is dat de President met zijn jaarrede geen zicht geeft op wat zal verbeteren voor de gemiddelde burger in het komend jaar. Wel stelt hij dat door zijn Regering getroffen maatregelen “negatieve effecten hebben gehad op het besteedbaar inkomen van de samenleving. Zo bedroeg de inflatie in de eerste twee jaren van zijn zittingstermijn circa 61%. In het derde zittingsjaar eindigde de inflatie rond de 55%. Met de voorgenomen uitgaven voor 2024 zal de ontwikkeling van het algemeen prijspeil eveneens hoog uitvallen, wat het besteedbaar inkomen verder zal doen eroderen. Kijkend naar de Staatsbegroting 2024 valt het op dat het begrotingstekort in 2024 ruim 7,4 miljard Surinaamse dollars zal gaan bedragen wat bij een geschat Bruto Binnenlands Product (BBP) van SRD 179 miljard in 2024 neerkomt op 4,1%.

Een nadere beschouwing van de begroting laat zien dat de overheid in 2024 ruim SRD 60 miljard gaat uitgeven. Echter blijkt de overheid slechts in staat om SRD 42 miljard te gaan verdienen in 2024 middels diverse belastingen en niet-belastingmiddelen (royalties). Hierdoor ontstaat er een Begrotingstekort van SRD 17,9 miljard. Dit tekort zal worden gefinancierd middels leningen (bij het IMF en de IDB) ten bedrage van SRD ten bedrage van SRD 10.0 miljard. Voor het resterende financieringstekort van 7,4 miljard zoek men nog naar een financierder. In praktische termen zal de overheid in 2024 maar liefst SRD 17,5 miljard moeten gaan lenen om haar voorgenomen uitgaven te kunnen dekken. Een vluchtige

rekenom leert ons dat het tekort in 2024 derhalve niet 4,1% van het BBP zal zijn, maar wel 9.8%.

Regeren op Krediet

De mededeling van de President in DNA dat de totale Staatschuld aan het afnemen is bedrieglijk. Sinds 1 juli 2020 is de buitenlandse schuld met 424 miljoen US-dollars toegenomen en de Binnenlandse schuld met SRD 17 miljard. Hoe heeft hij afgelost en hoe is de schuld kleiner geworden?. Deze Regering zal een nog grotere schuldenerven aan de volgende doorgeven, precies zoals in 2020 het geval is geweest bij haar aantreden. De enige hoop dat wij als land ooit uit van de ‘schuldenberg’ af zullen komen, lijkt de Oliedroom te zijn. Deze zal zich echter op zijn vroegst en met een flinke portie geluk, pas in 2029 aandienen.

Het bestedingspatroon van de Regering is een schril contrast met de boodschap van dezelfde Regering om de buikriem aan te halen /strakker te trekken. Enkele dagen na de rede vertrok hij met een grote delegatie naar een zoveelste voor de samenleving nutteloze dienstreis richting Dominicaanse Republiek. Hij ging zorgen voor de veiligheid van de bevolking van Haiti, Dit terwijl er, mede door al de leuke reisjes, er geen geld is voor de Politie om voor onze veiligheid te zorgen.

Wanneer stopt de verarming ?

De voorgenomen uitgaven in 2024 zullen bij voortgaand consumptief beleid de voedingsbodem blijven van hoge inflatie en hiermee verdere eroderen van de koopkracht van de bevolking. De door de vakbeweging op meerdere momenten geëntameerde oproep voor loonsverhogingen zullen op geen enkele manier de verwachte prijsstijgingen zowel door beleidsmaatregelen van de regering als door geïmporteerde prijsverhogingen kunnen bijhouden. Een loon-prijsspiraal is bovendien ook niet wenselijk daar een ieder hiermee reëel achteruit gaat.

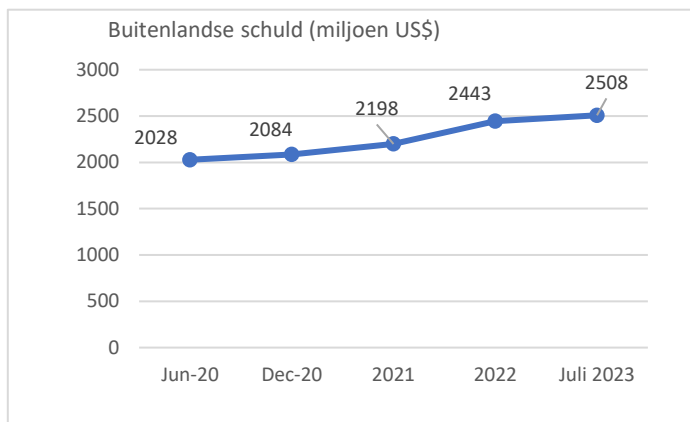
Overzicht van de Uitgaven en Ontvangsten volgens Ontwerp Staatsbegroting 2024	
	In miljarden SRD
Overheidsuitgaven (totaal)	60.0
Overheidsinkomsten uit:	
- Belastingen	26,8
- NBM (z.a. Royalty, etc)	15,3
- Donorfinanciering/schenkingen	0,5
Begrotingstekort 2024	17,4
<u>Financieringsbronnen (feitelijke leningen):</u>	
- <u>Trekkingen (IMF)</u>	5,5
- <u>Begrotingssupport (IDB, etc)</u>	4,6
Openstaand Financieringstekort 2024	7,4

EERLIJKE VOORLICHTING OVER DE STAATSCHULD

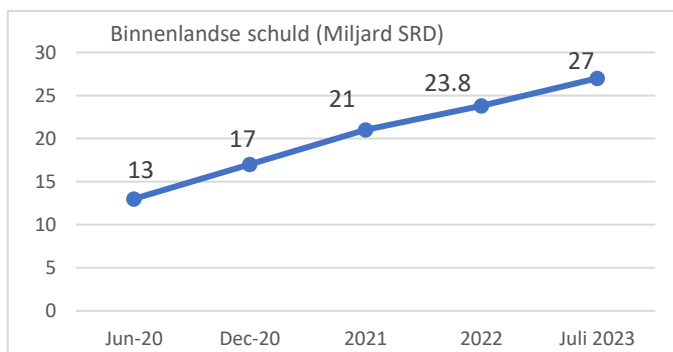
In zijn Jaarrede heeft President Santokhi de samenleving medegedeeld: *“Inmiddels is de overgenomen schuld verlaagd van bijna 4 miljard USD naar 3.1 miljard USD!”* Een zo heugelijke mededeling over een topprestatie die bij verificatie onjuist blijkt te zijn. Het Bureau voor de Staatschuld is het instituut dat bij wet daar regulier over in enkele media en op haar website publiceert.

Binnen- en Buitenlandse Schulden

Uit de cijfers van Bureau Staatschuld administreert enerzijds de Binnenlandse en de Buitenlandse Schuld. De Buitenlandse Schuld bedroeg per 1 juli 2020 US\$ 2.028 miljoen. Deze blijkt per 31 juli 2023 te zijn toegenomen tot US\$ 2508 miljoen, een stijging van US\$ 480 miljoen.

De binnenlandse schuld bedroeg op 1 juli 2020 SRD 13 miljard. Deze blijkt per 31 juli 2023 te zijn toegenomen tot SRD 27 miljard, een toename met SRD 14 miljard. De correctheid gebied dat deze forse stijging van de binnenlandse schuld slechts voor SRD 6 miljard om nieuwe SRD-leningen gaat. De rest komt door de devaluatie van de SRD, aangezien een deel van de

Binnenlandse Schuld (ca, US\$ 350 miljoen) ook in buitenlandse valuta is aangegaan.

Totale Schuld

De totale schuld wordt door Bureau Staatschuld volgens de Wet opgeteld in SRD en bedraagt SRD 125 miljard per juli 2023 en vertoont een meer dan verviervoudiging. Hoewel de schuld uit de nationale Begroting in SRD moet worden terugbetaald maakt dit vergelijking in de tijd, door de geldontwaarding, onmogelijk. Anderzijds is het uitdrukken van de totale schuld in US-dollars ook niet helemaal correct en geeft ook geen goed beeld. Samengeteld bedroeg de schuld rond de machtsovername, bij een koers van SRD 7.52 voor de dollar, per 1 juli 2020 US\$ 3.757 miljoen. Per 31 juli 2023, bij een koers van SRD 38.80, bedroeg de totale schuld US\$ 3.204. Deze schijnbare daling komt doordat de fors gestegen SRD-schuld, wanneer het wordt uitgedrukt in duurdere US dollars tegen de verhoogde koers, significant is gedaald. De afname is derhalve geen demonstratie van prudent monetair en fiscaal beleid maar het resultaat van de door ondeugdelijk monetair beleid uit de hand gelopen devaluatie. Daarom dienen voor een correct beeld de binnenlandse en de buitenlandse schuld separaat te worden beoordeeld.

	Juni 2020	Dec 2020	2021	2022	Juli 2023	Toename Schuld:
Buitenlandse Schuld (miljoen US\$)	2028	2084	2198	2443	2508	+480 miljoen US\$
Binnenlandse Schuld (miljard SRD)	13	17	21	23.8	27	+14 miljard SRD
Totale Schuld (in miljoen US\$)	3757	3274	3189	3190	3204	- 553 miljoen US\$
Totale Schuld (in miljard SRD)	28.3	46.8	67.8	103.5	125.2	+96.9 miljard SRD

Paneldiscussie:

“Naar een Efficient Openbaar Vervoer”

**Vereniging van Economisten
in Suriname**

Op donderdag 5 oktober 2023 heeft de VES een paneldiscussie georganiseerd in het Lallarookh gebouw. Het onderwerp van de avond was “Naar een Efficient Openbaar Vervoer”. De discussie werd ingeleid door Wonnie Boedhoe. De panelleden waren Femia Wesenhagen (Ministerie van Ruimtelijke Ordening en Milieu - ROM), Angelika Namdar (Spatial Planners Association Suriname -SPASU). De discussieleider was Sherida Mormon.

De paneldiscussie kan worden bekeken via de onderstaande link:

<https://www.youtube.com/live/GX0iZmiHV9c?si=HyX8zeftlGAu5Ycg>

Inleider:

Wonnie Boedhoe
VES bestuurslid

Panelleden:

Femia Wesenhagen (ROM)

Angelika Namdar (SPASU)

Sherida Mormon (Discussieleider)

Toespraak VES voorzitter, Steven Debipersad

Opening paneldiscussie Efficiënt Openbaar Vervoer 5 oktober 2023

Dames en heren goedenavond. Met inachtneming van alle protocollen heet ik u allen hier aanwezig van harte welkom bij deze openbare discussie.

Wist u dat voor dit jaar vanuit de ministeries van Onderwijs en TCT in totaal maar liefst 1 miljard SRD is opgenomen op de begroting voor het openbaar vervoer? Dat is heel veel geld. Maar denkt u dat het openbaar vervoer goed georganiseerd is, is deze doeltreffend? Hoeveel van u heeft deze week gebruik gemaakt van het openbaar vervoer in ons land? Ik in elk geval niet. Voor mij lijkt het een complete chaos en soms levensgevaarlijk, of misschien mag ik deze scherpe bewoording niet gebruiken. Hoe het precies zit met de bedragen en uitkomsten in de verschillende delen van het openbaar vervoer zult u vandaag horen van onze openbaar personenvervoer deskundige en tevens gewezen VES-voorzitter mw. Wonnie Boedhoe.

Het openbaar personenvervoer zou een essentieel aspect van de infrastructuur en mobiliteit van elk land moeten zijn. De relevantie van dit onderwerp is dat het rechtstreeks van invloed is op het dagelijks leven van onze burgers van elk gezin en hierdoor eigenlijk van de ontwikkeling van onze gemeenschap. Een goed openbaar vervoersysteem zou als levensader van onze steden en wijken moeten fungeren en mensen moeten verbinden met hun werkplek, school, gezondheidszorginstellingen en recreatieruimtes. Goed openbaar vervoer zou een cruciale rol moeten vervullen bij het terugdringen van verkeersopstoppingen, luchtvervuiling en de drukte op straat. Het terugdringen van files en tegelijk ook meer milieubewust! Hoe meer voertuigen op straat, hoe meer broeikasgassen en daarmee nadelige werking op het klimaat. Bovendien kan een goed functionerend, efficiënt en aantrekkelijk openbaar vervoer ervoor zorgen dat de kosten van transport voor elk gezin en individu omlaaggaat. En dat willen we allemaal toch in deze moeilijke tijd waarbij je elke SRD driedubbel omdraait voordat je deze uitgeeft. Geen hoofdpijn meer waar je je auto moet parkeren, minder tanken, minder brandstofkosten, minder onderhoudskosten voor je auto en dus meer geld voor je waardevolste bezit; je gezin.

Voorzitter VES, S. Debipersad

Dat we ver weg zijn van deze ideale situatie die ik zonet heb geschetst weet u allemaal. Maar hoe dat komt en belangrijker nog, want de VES wil oplossingsgericht denken en werken; hoe komen we precies hieruit? Wat moet er precies gedaan worden met het openbaar personenvervoer in ons land, zodat deze efficiënt wordt en goed georganiseerd zoals wij dat als burgers van dit land willen?

Tijdens deze bijeenkomst krijgen we de kans om deze uitdagingen te onderzoeken en strategieën te identificeren om een efficiënter, duurzamer en inclusief openbaar vervoersysteem te creëren. We zullen de rol van technologie en innovatie bespreken bij het moderniseren van onze transportinfrastructuur, het belang van publiek-private partnerschappen en de noodzaak van alomvattende planning/stedelijke planning om ervoor te zorgen dat ons transportsysteem voldoet aan de veranderende behoeften van onze burgers en een veranderende omgeving

Dames en heren, met deze openingswoorden heb ik de spits afgebeten van de discussieavond, naar een Efficiënt Openbaar Vervoer. Ik kijk uit naar de inzichten van de inleider en het panel en zeker ook de discussie vanuit de zaal en wens u een leerrijke avond toe. Ik dank u.

Inleider: Winnie Boedhoe

Laat mij beginnen met de opmerking dat een efficiënt Openbaar Vervoer slechts een klein deel is van een integraal mobiliteitsvraagstuk in een land.

Mobiliteitsbeleid is opzicht weer een onderdeel van het Ruimtelijke Ordeningsbeleid.

Het Mobiliteitsvraagstuk behelst ook veel meer dan personen vervoer te land. Het vrachtvervoer gebeuren hoort er dan ook bij!

Ik beperk mij vandaag tot het Personen Vervoer te land.

Zowel over het mobiliteitsvraagstuk als over beleid ten aanzien van personenvervoer te land zijn door de jaren heen diverse onderzoeksrapporten en zelfs afstudeerscripties van studenten in Suriname en Surinaamse studenten van onder andere van TU DELFT geschreven. Al deze rapporten bieden reeds jaren oplossingsmodellen voor het vraagstuk. Echter liggen ze allemaal onder stof in lades!

Vandaag de dag hebben we zelfs een Ministerie van Ruimtelijke Ordening en Milieu. Maar als je kijkt naar berichten die over het Ministerie naar buiten komen, dan lijkt het alsof het slechts een ministerie van Milieu is. En notabene beperkt tot slechts de mogelijke fondsen die we kunnen binnenhalen. Geen natrap naar het Ministerie, want van Femia die straks haar bijdrage als panellid zal leveren, heb ik intussen begrepen dat er in huis op het Ministerie reeds veel werk is verzet voor wat ruimtelijke ordening betreft.

Als we praten over transportbeleid dan kan het Ministerie van TCT geen structureel beleid maken, als niet wordt samengewerkt met ROM.

Ik ben al sinds de jaren 90 van de vorige eeuw als individu betrokken bij het personenvervoer te land. TCT is elke dag bezig om brandjes te blussen en oplossingen te zoeken voor de vele eilandjes die er bestaan op het ministerie. Structureel beleid maken raakt in alle effort om brandjes te blussen verloren en komt er niets van terecht. De focus op het directoraat Transport is de laatste tijd op het vergunningen gebeuren en de subsidies.

De begroting van het jaar 2023 geeft voor de Verplichtingen een bedrag van SRD 38.8 miljoen aan en als Uitgaven staat er SRD 8.8 miljoen.

Inleider VES, W. Boedhoe

Intussen is alleen voor personen vervoer te land in dit jaar (2023) voor de periode december 2022 tot en met april 2023 reeds een bedrag van ca. SRD 57 miljoen uitbetaald. Dus de begroting 2023 heeft geen ruimte meer en het begrotingsartikel betreft bussen en boten! Op de suppletiebegroting 2023 is alleen voor begrotingsartikel Subsidie NVB additionele middelen opgenomen.

Het vervoersvraagstuk is bij ons in de VES na de publieke opmerkingen van de Minister van Onderwijs ter sprake gekomen.

Daarom laat ik u eerst enkele slides van de begrotingen zien. Ik heb de begrotingen van 2020 tot en met 2023 bestudeerd. De periode heb ik gekozen omdat ik heb geprobeerd om realisatie cijfers te kunnen vinden.

De begroting van het Ministerie van Onderwijs viel als eerste op en ik vroeg af mij hoe het komt dat aan ons allen de enorme toename in de begroting niet is opgevallen.

Ik heb gewerkt met kolom "Verplichtingen" en niet met kolom "Uitgaven".

Ministerie van Onderwijs	Goedgekeurde begrotingen			
	2023	2022	2021	2020
Artikel # 61283 Huur van Voertuigen	382,500,000	19,700,000	45,914,320	30,000,000
toename tov van vorig jaar	1842%	-57%	53%	
Totaal bedrag Code 612.. Goedgekeurde begrotingen Verplichtingen	553,000,000	160,960,000	125,000,000	120,000,000
Totaal bedrag Code 612.. Goedgekeurde begrotingen Uitgaven	553,000,000nvt	nvt	nvt	nvt
Code 61283 in % van totaal code 612..	69%	12%	37%	25%
code 2418 Schooltransport (in begr 2021 staat: " gratis schoolvervoer ")	nvt; ook geen realisatie	63,000,000	80,000,000realisatie	nvt; ook geen realisatie
eigenlijke totale bedragen voor schoolvervoer	382,500,000	82,700,000	125,914,320	30,000,000
toename tov van vorig jaar	363%	-34%	320%	

Daarna heb de begroting van het Ministerie van TCT geanalyseerd en daar hebben we te maken met meerdere begrotingsartikelen als we praten over subsidie aan de sector. Voor het jaar 2023 (de goedgekeurde begroting) is in totaal ca. 1 miljard SRD begroot voor subsidies voor boten en bussen en schoolvervoer.

Transport Communicatie en Toerisme	Goedgekeurde begrotingen				
	2023	2022	2021	2020	2019
Artikel # 0977 Subsidie Bus- en boothouders:					
Verplichtingen	38,800,000				
Uitgaven	8,800,000				
Begroting realisatie		5,800,000	8,800,000	9,061,000	
vermoedelijk beloop			7,564,000		
artikel # 1712 Covid Transport (verpl + uitgaven)	0		8,800,000	9,061,000	
Begroting realisatie		2,800,000			
vermoedelijk beloop			4,858,000		
Artikel # 3401 Ordening Transport Sector			48,000,000		
Verplichtingen	48,000,000				
Uitgaven	6,000,000				
Begroting realisatie		1,411,000	1,411,000	250,000	
vermoedelijk beloop				250,000	
Artikel # 0958 Subsidie NVB					
Verplichtingen	435,000,000				
Uitgaven	105,000,000				
Begroting realisatie		64,384,000	50,000,000	11,155,000	
vermoedelijk beloop			49,000,000		28,001,000
Artikel # 0959 Suidie SMS			50,000,000	11,155,000	
Verplichtingen	27,400,000				
Uitgaven	10,000,000				
Begroting realisatie		5,500,000	5,500,000	5,000,000	
vermoedelijk beloop			3,850,000	3,124,000	3,148,000
			5,500,000	5,000,000	5,000,000

Totale Begroting voor Openbaar Vervoer (TCT & MINOWC)			
Jaar	Bedrag SRD	toename per jaar	
Jaar 2023 (bedragen in kolom Verplichtingen)	931,700,000	573%	
Jaar 2022	162,595,000	85%	
Jaar 2021	191,625,320	345%	
Jaar 2020	55,466,000	100%	

MINOWC: "Huur Voertuigen; Schooltransport; Gratis schoolvervoer"
TCT: "Subsidie Bus en Boothouders; Covid Transport; Ordening Transport Sector; Subsidie NVB; Subsidie SMS"

Laat mij nu terug gaan naar Personen Vervoer te land. Personen vervoer te land wordt verzorgd door de "PLO-bussen"; de "OBS/NVB-bussen"; de Taxi's en er is ook sprake van speciaal Vervoer die wordt verzorgd door de "OBS/Minowc-bussen" en anderen zoals de "Zorgvervoerders"(de particulieren, stg Wan Okasi en NVB).

En dan hebben we nog het Personen Vervoer te Water, welke wordt verzorgd door de leden van Boten Organisatie in de kustvlakte en door leden van de OBS-boten in het binnenland en ook door enkele NGO's in het binnenland.

We praten over ca. 3500 vergunningen/contracten??

Voor een database een klein bestand! Voor wat betreft de taxi's, weet ik alleen dat er een vereniging bestond of bestaat. Verder heb ik geen informatie, maar ik heb wel een schatting meegenomen in mijn telling van aantal vergunningen.

De dagelijkse problemen zijn voor alle organisaties hetzelfde:

- chaotische administratie bij de respectievelijke afdelingen van de ministeries
- tarieven lager dan de berekende commerciële tarieven.
- subsidies die altijd te laat wordt betaald en soms loopt dat op tot 2 jaren.
- Bureaucratie bij afhandeling van simpele zaken als verlenging van vergunning en verwerking van de nieuwe/andere bus in de vergunning, overdrachten van vergunningen bij verkoop bus met vergunning en bij overlijden,,,,, noem maar op.
- F&F werkwijze op alle niveaus. Bij de respectievelijke afdelingen en ook bij kaartenverkoop voor de NVB-trajecten.
- Controle op dagopbrengsten zowel bij de NVB- als bij de PLO-bussen is zoek.
- Leidinggevenden van ministeriele afdelingen krijgen geen rapportages of krijgen rapportages te laat (fraude en corruptie dus...).

Ik kan zo doorgaan met opsommen.

De PLO-bussen vervoeren de meeste passagiers en hebben daarmee ook het grootste marktaandeel van het Personen Vervoer te land.

Ik heb daarom mijn mogelijke oplossingen in 1e instantie gefocust op deze groep. Ik heb ook over deze groep de meeste informatie. Ook daar is er veel mis. Als ik kijk naar datgene wat op dit moment het meeste bijt, dan komen we op de tarifiering (dus subsidies) en de praktijk van het rijden.

Ik noem maar de relatie: **Bushouder vs Chauffeur!**

- Scheef gegroeid system → chauffeurs zijn niet meer in dienst, maar **huurders** van de bussen!
- Er bestaan geen arbeidsovereenkomsten tussen bushouders en chauffeurs
- Chauffeur bepaalt hoeveel dagopbrengst wordt afgedragen aan de bushouder. Chauffeur moet een overeengekomen bedrag (na tanken) afdragen aan bushouder.
- Chauffeur rijdt roekeloos omdat alles wat "extra verdiend wordt" zijn inkomen is!
- Bushouder (behalve hij die zelf rijdt) weet NOOIT wat de dagopbrengsten zijn!
- Bushouders zijn debet aan dit scheve system; terwijl bushouders over tarieven onderhandelen
- Chauffeurs zijn informele werkers → staan alleen bij TCT geregistreerd om een chauffeurskaart te krijgen. Bushouder moet Chauffeurskaart aanvragen en Chauffeur was geregistreerd op een vergunning; nu bestaan er "algemene chauffeurskaarten"
- TCT weet NOOIT wie wel en wie niet werkt. En wie wanneer welke bus rijdt.
- TCT geeft vergunning aan bushouder, maar omarmt de chauffeur.
- Na een fout rijden chauffeurs direct een ander bus → bushouders zijn debet hieraan, omdat ze weten dat

- chauffeur in de fout is gegaan en toch laten ze de chauffeur rijden
- Bushouders laten bus rijden door personen zonder “bus rijbewijs”
- Aantal Pax neemt af → consequentie: kostprijs wordt steeds hoger! → Tarief steeds hoger! → Subsidie steeds hoger!
- Pax van “losrijden” wordt niet meegenomen bij de berekening van de tarieven!
- Jacht op vergunningen; want volgens beleid TCT geeft een geldige vergunning recht op subsidie!

Kortom zoals de burger het ervaart het openbaar personenvervoer te land is een en al CHAOS!

Mijn voorstel:

Ik begin in het huidig systeem te werken! We maken kleine stappen en ik ben ervan overtuigd dat we in 1 jaar tijd veel kunnen verzetten.

Ik faseer

Ik ga richting mobiliteitsvraagstuk en ruimtelijke ordeningsbeleid; dus een integrale benadering van beleid vanuit de ministeries TCT, ROM, F&P, Justitie, OW. En we halen SPASU als groep van deskundigen erbij.

Doelen fase 1:

1. Druk op Overheidsbegroting verminderen
2. Geen A/B systeem meer voor PLO-bussen; alle bussen rijden elke dag
3. Chauffeur heeft vast salaris
4. Pax data verzamelen
5. Toename pax realiseren
6. Pax data analyseren voor aanpassingen route/trajecten (TCT samen met ROM)

Hoe doen we dat?

A. Met de Introductie Centraal Betaalsysteem(CB). Het moet een (PPP) zijn! Het CB gaat werken in het huidig systeem met minimale aanpassingen.

1. Fixed tarieven blijven bestaan
2. Tarieven per doelgroep (subjectsubsidie) worden geïntroduceerd
3. Contant geld uit systeem
4. Digitaal betalen levert data op!
5. “Over de counter” afhandeling van de opbrengsten, door CB.
6. Bushouders krijgen dezelfde avond hun dagopbrengst op hun bankrekening; Alle bushouders hebben nu al een bankrekening
7. CB betaalt de bushouders uit op basis van de statistieken van het systeem.
8. CB hanteert gedifferentieerde tarieven. De STAAT bepaalt de doelgroepen die gesubsidieerd moeten worden. Maar bushouder ontvangt de commerciële tarieven!

9. Gesubsidieerde kaarten zijn op naam. Controle hiervan moet goed uitgewerkt worden. Het systeem kan tracen op welke trajecten gesubsidieerde kaarten gebruikt worden.
10. Subsidie wordt door de overheid tijdig betaald aan het CB

B. Toename aantal pax realiseren; hoe kan dat?

1. Starten aan beide zijden van de route (traject); in de ochtend gaan pax aan het werk richting centrum en ook richting andere delen
Bussen horen op straat te zijn en niet bij de haltes (begin en eind). Aantal parkeerplaatsen is beperkt. Komt de laatste bus aan dan is de eerste verplicht weg te rijden. Mogelijke opties voor tijdelijke subsidie ALLEEN voor “niet bezette stoelen” vanuit het startpunt wordt uitgewerkt. → huidig calculatie systeem hanteert alleen vanuit beginhalte 100% bezetting!
Voordeel is, dat de bussen zichtbaar op straat zijn en passagiers beginnen te geloven dat de wachttijden zowel langs de straat als aan de begin - en eindhalte drastisch minder worden.
Er moet wel een bewustwordingscampagne van het systeem gezamenlijk uitgewerkt en geïmplementeerd worden.
2. Optioneel: Pendelbussen van parkeerhaven tot parkeerhaven in het centrum
3. Bestaande routes aanpassen om naar woonwijken te rijden.

Doelen fase 2: (nu ook AWJ erbij halen)

1. Nieuwe trajecten maken met bestaande aantal bussen
2. Aantal vergunningen herverdelen over de routes
3. Nieuwe calculatie van tarieven → toename PAX betekent tarieven omlaag
4. Aanpassingen in vergunningsvoorwaarden met stringente maatregelen. (chauffeur zonder bus rijbewijs betekent bushouder blacklisten en vergunning voor langere tijd intrekken)
5. Speciale trainingen voor chauffeurs als voorwaarde om het beroep van buschauffeur uit te oefenen.
6. Arbeidsinspectie meenemen in de controle.

Wat biedt het systeem?

1 Voordelen Bushouders

- Ze weten wat de dagopbrengst is
- De werkrelatie met chauffeur wordt rechtgetrokken! Bushouder is werkgever en chauffeur is werknemer.
- Er is GEEN sprake van contante betaling in de bus.
- Chauffeur heeft GEEN redenen om roekeloos te rijden
- Bushouder laat bus zelf tanken of geeft de chauffeur “oliegeld”
- Bushouder heeft een formele arbeidsovereenkomst met chauffeur dus werkgelegenheidsstatistieken worden formeel

- Bushouder is gehouden om de wettelijke sociale voorzieningen aan de buschauffeur te geven
- Buschauffeur kan niet onverwachts overstappen naar een andere bushouder
- Arbeidswet geldt → beide partijen moeten opzegtermijn in acht nemen
- Beroep buschauffeur wordt geformaliseerd en bushouders moeten toezien op naleving hiervan door hun werknemers.
- De zgn. Chauffeurskaarten worden NIET meer door TCT verstrekt, maar in samenwerking met TCT/PLO/OBS door het betaalbedrijf.
- Bushouders hebben betere financiële cijfers en kunnen dus makkelijker bankieren en hun activa (de bus) vernieuwen
- Bushouders kunnen sas-verplichting efficiënter en sneller nakomen;
- Betaalbedrijf kan jaarstatistieken op aanvraag uitdraaien voor de bushouder, de overheid, het ABS, de afdeling arbeidsmarkt statistieken van het AWJ, noem maar op.

2 Voordelen Chauffeurs

- Geen onzekerheid meer
- Hebben vast salaris
- Bankieren wordt makkelijker
- Hebben concrete arbeidsovereenkomst met arbeidsvoorwaarden
- Zijn formele werkers en GEEN hosselaars
- Hebben ook secundaire arbeidsvoorzieningen
- Dragen meer verantwoordelijkheid → bewustwordingscampagne belangrijk
- Kunnen fulltime of parttime arbeidsovereenkomst sluiten

3 Voordelen Overheid

- alle ruimte voor integraal mobiliteitsbeleid en ruimtelijke ordening beleid
- Krijgt mogelijkheid om tarieven per doelgroep vast te stellen
- Krijgt via het systeem betere statistieken om vraag naar openbaar vervoer te registreren
- Krijgt via het systeem de mogelijkheid om ook de andere sub sectoren te bedienen
- Krijgt de mogelijkheid om de objectsubsidie om te zetten in subjectsubsidie
- Krijgt statistieken om openbaar vervoer efficiënter in te zetten
- Verhoging in aantal te vervoeren PAX leidt bij gelijkblijvende kosten al tot verlaging van de tarieven
- Krijgt de mogelijkheden om de ordening van het openbaar vervoer sneller en efficiënter ter hand te nemen
- Elimineert roekeloos rijgedrag van chauffeurs
- Krijgt inzichten in werkgelegenheid die de sector biedt
- Krijgt kans om “overstap-systeem” te bouwen
- Krijgt kans om nieuwe trajecten in de woonwijken te creëren
- Kan huidig aantal vergunningen herindelen, waardoor de bestaande trajecten met minder bussen meer pax kunnen

vervoeren → dit leidt tot toename van het inkomen van de bushouder.

4 Voordelen Pax

- Betrouwbaar Openbaar Vervoer
- Openbaar vervoer ook in de woonwijken
- Na fase 3 overstap mogelijkheden
- Parkeerproblemen binnenstad weggewerkt
- Kan eigen auto voor woon- en werkverkeer thuis laten
- Minder brandstofkosten

Het CB gaat samenwerking aan met:

- De overheid voor beleid personenvervoer te land en mogelijkheden voor uitbreiding naar “boten” en “taxi’s”.
- De NVB
- De OBS-NVB
- De OBS-MINOWC
- De Boten organisatie kustvlakte
- De OBS-Boten binnenland
- De NGO’s die boottransport aanbieden of ondersteunen (vooral in het binnenland)
- ROM voor ruimtelijke spreiding
- OW+SOZAVO voor nieuwe woonwijken
- Justitie voor verkeersregelgeving
- Andere relevante actoren, zoals Spasu, enz....

Om het systeem te bouwen gaat het CB samenwerking aan voor:

- Technische ondersteuning (infrastructuur is technisch al uitgewerkt, we praten al 5 jaren concreet over dit systeem!)
- Banken voor de Financiële afhandeling
- Mogelijke internationale partners.”

READYTEX Art Gallery

buy art | rent art | exclusive artists

Steenbakkerijstraat 30 · Paramaribo · Suriname · South America · Phone +597 421750 +597 8945911
info@readytexartgallery.com · www.readytexartgallery.com   Readytex.Art.Gallery

OPROEP

De Vereniging van Economisten in Suriname doet een beroep op haar leden met een SR.net-email adres contact op te nemen met de VES.

Dit kan door een e-mail te sturen naar info@ves.sr

Bedankt voor uw medewerking.

Hoe duur is de OMO ?

Het nieuwe monetaire mechanisme die de Centrale Bank van Suriname (CBvS) met de naam Open Markt Operaties (OMO) is een controversieel instrument geworden. Via dit mechanisme zou de CBvS de door de vorige Regering gecreëerde overtollige liquiditeiten tijdelijk uit de economie halen. Hoe succesvol is deze operatie. Bij gebrek aan detailinformatie analyseren we alleen de beschikbare data.

Daarbij kijken we over de gehele periode van juli 2021 tot oktober 2023 (27 maanden) naar:

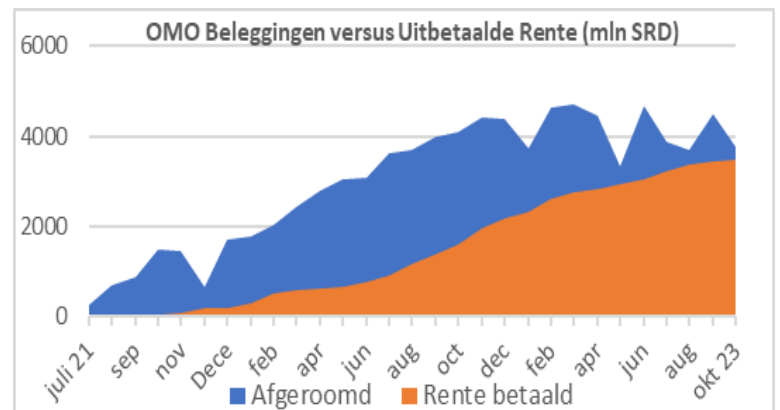
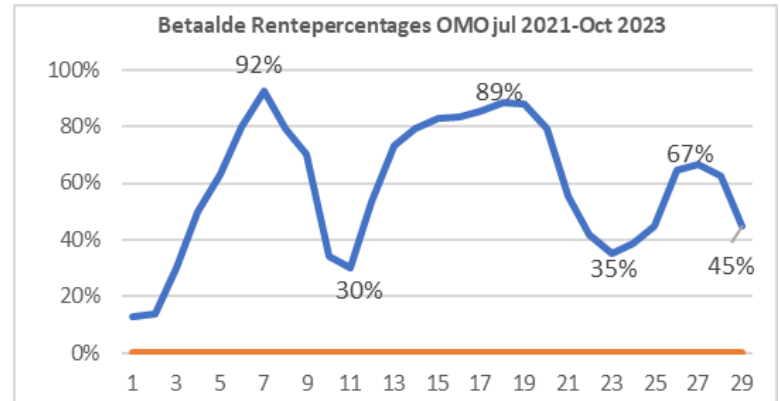
- ✚ De hoeveelheid SRD's die (al dan niet tijdelijk) uit de roulatie zijn gehaald;
- ✚ De overeengekomen rentepercentages;
- ✚ De totale rentebetaling door CBvS aan de beleggers.

Daarbij blijken de overeengekomen rentepercentages sterk te fluctueren tussen de 30% en de 92%. Hoewel er gedurende de laatste 12 maanden een dalende trend zichtbaar is ligt het nog steeds op een niet-houdbare hoogte. Gezien de nog steeds gierende inflatie is het ook niet verwachtbaar dat het verder zal dalen.

Uit de data valt af te leiden dat de afgeroomde SRD bedragen gedurende de laatste 12 maanden fluctueren rond de 4 miljard. Anderzijds blijken de rentebetalingen gedurende dezelfde periode bijkans is verdubbeld.

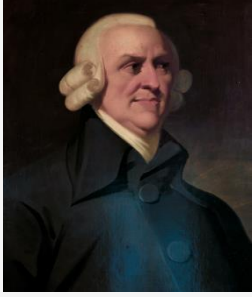
Stand van zaken

De laatste stand van zaken per 4 oktober j.l. is dat er in totaal SRD 3.8 miljard is afgeroomd. Anderzijds blijkt dat de gecumuleerde rentebetaling een forse stijging vertoont tot SRD 3.5 miljard. Dat wil zeggen dat het netto-effect van de OMO op de overliquiditeit geslonken is naar slecht SRD 0.3 miljard.

Economic Quotes

“Consumptie is het enige doel van alle productie.”

Engels Econoom
1723 - 1790
Adam Smith

Nobel Prijs voor de Economische Wetenschappen 2023

De Koninklijke Zweedse Academie van Wetenschappen heeft besloten de Nobel Prijs 2023 toe te kennen aan Cluadia Goldin. Ze verkreeg dit doordat zij het inzicht in de resultaten van de arbeidsmarkt voor vrouwen zou hebben vergroot met haar publicaties en analyses.

Claudia Goldin, gaf het eerste uitgebreide verslag van de inkomsten van vrouwen en de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen door de eeuwen heen. Haar onderzoek onthult de

Claudia Goldin

oorzaken van verandering, evenals de belangrijkste bronnen van de resterende genderkloof. Vrouwen zijn enorm ondervetegenwoordigd op de mondiale arbeidsmarkt en als ze werken, verdienen ze minder dan mannen. Claudia Goldin heeft de archieven doorzocht en meer dan 200 jaar aan gegevens uit de VS verzameld. Hierdoor kon ze aantonen hoe en waarom de verschillen tussen mannen en vrouwen in inkomens en arbeidsparticipatie in de loop van de tijd zijn veranderd.

U-curve

Goldin liet zien dat de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt over de hele periode geen stijgende lijn kent, maar een U-vormige curve vormt. De participatie van getrouwde vrouwen nam af met de overgang van een agrarische naar een industriële samenleving in het begin van de negentiende eeuw, vervolgens begon het toe te nemen met de groei van de dienstensector in het begin van de twintigste eeuw. Goldin legde dit patroon uit als het resultaat van structurele veranderingen en evoluerende sociale normen met betrekking tot de verantwoordelijkheden van vrouwen voor huis en gezin. Gedurende de twintigste eeuw is het opleidingsniveau van vrouwen voortdurend gestegen, en in de meeste hoge inkomenslanden ligt het nu aanzienlijk hoger dan dat van mannen. Ze toonde aan dat toegang tot de anticonceptiepil een

belangrijke rol speelde bij het versnellen van deze revolutionaire verandering. Dit bood nieuwe mogelijkheden voor loopbaanplanning.

Inkomenskloof nauwelijks verkleind

Ondanks de modernisering, de economische groei en het stijgende aandeel werkende vrouwen in de twintigste eeuw is de inkomenskloof tussen vrouwen en mannen lange tijd nauwelijks gedicht. Een deel van de verklaring is dat onderwijsbeslissingen, die van invloed zijn op leven, lange

carrièremogelijkheden, op relatief jonge leeftijd worden genomen. De verwachtingen van jonge vrouwen worden gevormd door de ervaringen van voorgaande generaties. Bijvoorbeeld hun moeders gingen pas weer aan het werk als de kinderen volwassen waren. Hierdoor zal de ontwikkeling traag verlopen. Historisch gezien kon een groot deel van de genderkloof op het gebied van inkomen worden verklaard door verschillen in opleidings- en beroepskeuzes. Goldin heeft echter aangetoond dat het grootste deel van dit inkomensverschil zich nu situeert tussen mannen en vrouwen in hetzelfde beroep, en dat dit grotendeels ontstaat bij de geboorte van het eerste kind. "Het begrijpen van de rol van vrouwen op de arbeidsmarkt is belangrijk voor de samenleving.

Prijs van SRD 38 miljoen

Dankzij het baanbrekende onderzoek van Claudia Goldin weten we nu veel meer over de onderliggende factoren en welke barrières in de toekomst mogelijk moeten worden aangepakt", zegt Jakob Svensson, voorzitter van de Commissie voor de Prijs in de Economische Wetenschappen. Het bedrag dat gemoeid gaat met deze Nobel Prijs bedraagt 11 miljoen Zweedse kronen, oftewel US\$ 1 miljoen of SRD 38 miljoen.

PUBLICATIE VAN HET CONTRACT MET TOTALENERGIES NODIG

In het februari 2023 nummer van INZICHT schreven wij al over de noodzaak van het publiceren van alle overeenkomsten die de Overheid namens de gemeenschap heeft gesloten. Contracten tussen overheden en bedrijven organiseren de verdeling van de gegeneerde economische rijkdom tussen bevolkingsgroepen en bedrijven. Ze moeten openbaar zijn, zodat het publiek weet welk voordeel het ervan zal krijgen en wat ze daarvoor moeten offeren. Dit artikel kwam van de hand van de Fransman François Valérien van Transparency International (TI) op basis van de ervaring met het contract van de Guyanese overheid met ExxonMobil.

In 2016 tekende de regering van Guyana een oliecontract met ExxonMobil. Het contract werd niet openbaar gemaakt. Na maanden van eisen voor publicatie gaf de regering eind 2017 uiteindelijk toe. De conclusies die Guyanezen en het internationale maatschappelijk middenveld hebben getrokken uit de analyse van het contract, hebben geleid tot eisen voor heronderhandeling waaraan EXXON tot nu toe niet bereid is.

Contract vol met arbitraire bepalingen riekt naar corruptie

In een studie uit 2019 werd het toen gepubliceerde Exxon-contract vergeleken met 130 andere oliecontracten die werden gepubliceerd op Resourcecontracts.org, een platform met eerder gepubliceerde olie- of mineraal contracten. Het contract met Exxon Guyana stond helemaal onderaan de schaal van al deze contracten met een aantal exorbitante bepalingen. Deze omvatten een vrijstelling van inkomstenbelasting, zeer lage arbeidsverplichtingen, verlegging van de kosten van mislukte putten naar die van succesvolle putten, geen verhoging van royalty's als de productie verbetert, verzekeringspremies en financieringskosten die volledig worden verhaald, en een publieke financiële bijdrage aan de ontmanteling van faciliteiten tegen het einde van het project.

De VN-mensenrechtencommissie heeft in juli 2020 vragen gesteld over de negatieve effecten van offshore olieproductie op de klimaatverandering. Ze had ook vragen over de "rapporten van corruptie door overheidsfunctionarissen" met betrekking tot de olievergunningen van 2016. Het leek erop dat Guyana als gevolg van dit contract ten minste enkele tientallen miljarden was misgelopen. Daarna zijn er diverse disputen die zelfs voor de rechter moeten worden uitgevochten.

Het maatschappelijk middenveld heeft het recht te weten wat de regering namens haar onderhandelt en heeft het recht om contracten te vergelijken met contracten elders. De tijd van de Brokopondo overeenkomst, waar zonder enige betrokkenheid van de betrokkenen en het maatschappelijk middenveld hele dorpen onder water konden worden gelegd, is reeds lang voorbij. Over de gehele wereld is gebleken dat transparantie niet alleen duidelijkheid verschaft maar vooral veel misstanden kan voorkomen.

EITI: Alle contracten publiceren

Het Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) is de grootste internationale organisatie voor transparantie in de winningsindustrieën.

Ze adviseert dat alle EITI-lidlanden en bedrijven alle contracten die vanaf 2021 zijn aangegaan of gewijzigd, moeten publiceren. Het is afwachten of deze bepaling, een vrijwillig initiatief,

zich zal ontwikkelen tot een wereldwijde standaard. Exxon, evenals Chevron en andere grote oliemaatschappijen hebben er geen boodschap aan. Respect voor de wet is het absolute minimum dat we van elk bedrijf mogen verwachten, maar zelfs aan deze minimumnorm wordt niet altijd voldaan.

TOTAL gaat WEL akkoord met publicatie

Doorgaans weigeren multinationals om hun transacties bekend te maken omdat ze hun concurrenten niet wensen te informeren. Dit is het belangrijkste argument dat wordt gebruikt door bedrijven die zich nog steeds verzetten tegen openbaarmaking van contracten met openbare entiteiten. Gelukkig heeft de CEO van TotalEnergies recentelijk publiekelijk aan Staatsolie toestemming gegeven om het contract te publiceren. Helaas weigert Staatsolie N.V., als 100% Staatsbedrijf deze transparantie. Sterker nog ze houdt een compleet charmeoffensief bij haast alle media en ook de meeste politieke partijen. Een hele positieve benadering. Helaas acht men het niet nodig het maatschappelijk middenveld te informeren. Staatsolie geeft als reden voor deze road show aan hen te willen informeren over "...een zo belangrijke ontwikkeling, waar er geen ruis over mag zijn". Stuitend is evenwel dat partijen daarbij verplicht worden om een Confidentialiteitsverklaring te

tekenen Partijen moeten daarin zweren dat ze geen informatie hierover zullen delen. Het selectief doorgeven van delen van de afspraken maakt een onafhankelijke toetsing onmogelijk en creëert juist meer “ruis”. Je haalt pas alle ruis weg door volledige transparantie.

Contracten moeten worden gepubliceerd omdat openbare lichamen verantwoording moeten afleggen aan het grote publiek. Elke overheid die de rechten van haar burgers respecteert dient de contracten openbaar te maken omdat het invloed heeft op het leven van de burgers.

Transparantie kan corruptie voorkomen

Asymmetrie tussen private en publieke belangen is altijd een krachtige motor geweest van ongelijke transacties. In de economie is het algemeen bekend dat transacties die worden gekenmerkt door informatie-asymmetrie bepaalde garanties moeten bieden voor de minst geïnformeerde partij. Naast informatie-asymmetrie versterkt het duidelijke gebrek aan financiële vaardigheden en soms onderhandelingsvaardigheden bij openbare entiteiten het argument voor het publiceren van overheidsopdrachten nog meer. De publicatie van deze contracten is de beste garantie op een eerlijke deal.

Bedrijven hebben ook een eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid

De oliemaatschappijen hebben zelf een specifieke verantwoordelijkheid tegenover de mensen van hun gastlanden en de regeringen die deze mensen vertegenwoordigen. Ze onttrekken rijkdom die aan de mensen toebehoort en vaak hun belangrijkste kans op ontwikkeling is. Hoe ze van plan zijn die rijkdom met de mensen te delen, alsmede de risico's die de mensen daarbij lopen, moet bekend zijn.

Ontwikkeling is een van de beste antwoorden op de dringend noodzakelijke aanpassing aan de klimaatverandering. De publicatie van overheidsopdrachten is een krachtig instrument om het aandeel van de winst dat aan menselijke ontwikkeling wordt besteed, te vergroten. Publicatie van het contract is derhalve geboden.

IFRS • Corporate Finance • Compliance with AML/CFT
Forensic Services • Financial Statements • Quick Scans

info@rcfa.com

+597-490686

www.rcfa.com

derwerp: **Confidentialiteitsverklaring**
Subject
Kenmerk:
Our reference
Bijlage:
Enclosure

Paramaribo, 11 oktober 2023

Geachte Voorzitter,

De CEO van Staatsolie Maatschappij Suriname N.V. Annand Jagesar, zal een informatieve presentatie houden voor Uw politieke partij over de offshore ontwikkeling. Het doel van de presentatie t.b.v. de politieke partijen is dat iedereen gelijkelijk geïnformeerd is over een voor Suriname zo belangrijke ontwikkeling waar er geen ruis over mag zijn. De presentatie zal gefocust zijn op het verstrekken van informatie en geeft daarna de mogelijkheid om vragen te stellen over alle onduidelijkheden die er nog zijn.

Graag brengen wij onder uw aandacht, dat deze presentatie wordt gegeven onder de volgende voorwaarden:

1. Dit initiatief en de informatie die met uw organisatie wordt gedeeld, als confidencieel dient te worden behandeld.
2. De informatie mag niet worden gedeeld met derden en het maken van foto's, video's en communicatieberichten is derhalve niet toegestaan.

Wij ontvangen graag Uw akkoord.

Voor akkoord getekend,

Staatsolie Maatschappij Suriname N.V.

Dr. Ir. H.S. Adhinstraat 21 | P.O. Box 4069 Flora | Paramaribo | Suriname
Tel.: (+597) 499649 | Fax: (+597) 491105 | E-mail: info@staatsolie.com | Website:
www.staatsolie.com

INGEZONDEN

door: Nazna Ishaak MSc.

Een robuust BTW stelsel had de voorkeur

Op het internationale toneel zijn er nog maar weinig plekken waar geen BTW is ingevoerd. Zo is Suriname het laatste lid van de Caricom die een BTW heeft ingevoerd, aangenomen op 30 augustus 2022 en ingegaan op 1 januari 2023. We hoeven het wiel niet meer uit te vinden, zou ik denken. Laten we lering trekken uit de voorbeelden van het verleden.

Een jaar na de implementatie, komt een evaluatiemoment, waarbij dan 'gerepareerd' zal worden aan de Wet. In de tussentijd is er reeds twee keer gerepareerd, te weten de goedgekeurde wijziging van 30 december 2022 en de meest recente van 5 september 2023.

Door een BTW wordt in principe alle consumptie belast, tenzij wordt aangetoond dat sprake is van een vrijstelling. Naast het regulier tarief van 10%, hebben wij het 0% tarief, 5% en ook nog die van 25%.

Een robuust stelsel had de voorkeur. Je kan hiermee de onnodige discussies over tariefstellingen voorkomen, zoals in Nederland bijvoorbeeld gaande is over het verlaagd tarief voor groente en fruit en de vraag of iets bewerkt is met suikers of niet. Suriname was in eerste instantie goed begonnen door 1 algemeen tarief op te nemen in de allereerste versies van de Wet, maar werd aangepast wegens diverse externe factoren. De discussies over de tariefstellingen hebben wij ook mogen ervaren, waarbij ook wijzigingen zijn aangenomen. In mijn beleving, wordt er nogal gestoeid met de diverse tarieven en vrijstellingen. Een geharmoniseerde toepassing van het algemeen tarief van 10% - zoals ook wordt aangegeven in de Memorie van Toelichting - en het 0%-tarief had de voorkeur.

Conform de meest recente wijzigingen, zal de ondernemer die reeds geregistreerd stond omdat die bijvoorbeeld onder het 0%-tarief viel en nu volledig is vrijgesteld, mijn inziens, afgevoerd kunnen worden als BTW belastingplichtige. Er geldt dan geen aangifteplicht. Daarnaast kan een ondernemer die vrijgestelde diensten en/of goederen levert, geen vooraftrek kan toepassen. Suriname is absoluut niet ready voor alle details. We moeten wetten hebben die werken en ook misbruik voorkomen.

Keep it simple met 1 algemeen tarief en een 0%-tarief. Vrijstellingen werken ook verstrend met name als je belaste inkopen doet als vrijgestelde ondernemer. Dit wordt ook wel de BTW paradox genoemd. Een 0%-tarief heeft dan ook de voorkeur. Voor een evenwichtiger BTW-stelsel is het dus aan te bevelen zodanig af te stemmen dat het systeem ook de minste verstoringen oplevert. Het systeem om te kunnen handhaven moet simpeler. Daarvoor moet ook de Wet zelf hanteerbaar zijn, met name ook voor de belastingdienst.

'Wi musu pai fu a kondre kan draai'. Laat het deuntje van de belastingdienst tot zijn recht komen.

- Nazna Ishaak, fiscaal econoom.

Verbonden aan HBN Law & Tax – op persoonlijke titel geschreven.

Nazna Ishaak MSc.

Nazna Ishaak is een ervaren fiscaal econoom met meer dan 10 jaar ervaring als belastingadviseur. Ze heeft een uitgebreide kennis en ervaring op het gebied van belastingadvies en heeft zich gespecialiseerd in de Surinaamse belastingwetgeving. Met haar scherpe inzicht en grondige kennis van fiscale vraagstukken, biedt Nazna waardevol advies aan haar cliënten. Ze heeft een bewezen staat van dienst in het begeleiden van bedrijven en individuen bij het voldoen aan hun fiscale verplichtingen en het optimaliseren van hun belastingpositie.

Nazna is lid van de Federatie van Belastingadviseurs in Suriname en bekleedt momenteel de functie van penningmeester. Naast haar professionele betrokkenheid bij de Federatie van Belastingadviseurs, is Nazna ook actief in het bevorderen van kennis en bewustzijn op het gebied van belastingen. Ze neemt regelmatig deel aan seminars/webinars en cursussen, waar ze haar expertise deelt en bijdraagt aan de ontwikkeling van het belastingvakgebied in Suriname. Nazna is lid van de VES.

Always There

HBN is a leading firm with full-service representation, a well-established and expanding presence in the Dutch Caribbean region serving our clients from our offices in Aruba, Bonaire, Curaçao, Sint Maarten, Suriname and the Netherlands.

Today. Tomorrow. Together.

We offer a wide range of services to local and international clients. We can guide you through all tax and legal matters. We are considered the logical choice for multinational clients in several sectors, among other things Oil & Gas, Minerals, Renewable energy, Banking and Finance.

A continuously changing landscape requires us to be on top of our game – each and every day. Know that our team consists of more than 60 tax and legal professionals with extensive experience.

Meet our Surinamese team and don't hesitate to contact either of them directly.

Nazna Ishaak
Senior Tax Manager **hbn** | law & tax

Wendell Meriaan
Partner, Board Member,
Head of Tax department **hbn** | law & tax

François Simon
Senior Tax Manager,
Attorney **hbn** | law & tax

Indrah Maduro
Tax Manager **hbn** | law & tax

Terrence Matroos
Partner, attorney **hbn** | law & tax

Siegfried Kenswil
Partner **hbn** | law & tax

Contact us

+ (597) 471683
+ (597) 471693

Cornelis Jongbawstraat 13
Paramaribo, Suriname

info@hbnlawtax.com
www.hbnlawtax.com

EITI-TRINIDAD & TOBAGO VERZORGT WORKSHOP AAN STAKEHOLDERS

Het Extractive Industries Transparency Initiative in Suriname (EITI-SR) tracht actuele en accurate informatie te publiceren over het beheer van natuurlijke hulpbronnen in Suriname, inclusief de manier waarop concessies worden toegewezen, de bedragen die bedrijven betalen aan belastingen, royalty's en sociale bijdragen. In dit kader heeft het ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen een driedaagse workshop georganiseerd, genaamd: "EITI Suriname on Improved Governance Frameworks for Extractive Industries". De workshop is op woensdag 20 september 2023 van start gegaan. De samenwerking tussen EITI Suriname en EITI Trinidad werd mogelijk door tussenkomst en financiering van de Inter American Development Bank (IADB).

Ruim 90 participanten waaronder vertegenwoordigers van ambassades, ministeries, diverse organisaties en bedrijven waren aanwezig op de eerste dag van de workshop. De overige twee dagen zijn expliciet bestemd voor de Multi-stakeholders Groep (MSG), het secretariaat en diverse afdelingen binnen het ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen die te maken hebben met de extractieve industrieën. De workshop werd verzorgd door EITI-Trinidad & Tobago. Het doel van het seminar was om van de 'best practice' van EITI-Trinidad & Tobago te leren om die toe te passen bij EITI-Suriname. EITI-Trinidad & Tobago is een van de weinige landen die heel hoog heeft gescoord bij de EITI Validation. Tijdens het seminar is naar voren gekomen hoe de gepubliceerde data effectief te gebruiken om in dialoog te treden met de verschillende stakeholders in alle lagen van de samenleving.

De belangrijke uitdagingen bij de implementatie zijn m.n.:

1. Geen politieke draagvlak
2. Weinig interesse vanuit een of meer de MSG vertegenwoordigers
3. Zwakke civil society vertegenwoordiging
4. Weerstand bij de private ondernemingen en staatsbedrijven voor transparantie.
5. Vanwege vrijwilligers karakter leidt tot slechte of geen participatie.
6. Communitatie over het belang van EITI.

Namens de VES heeft Adit Moensi geparticipeerd aan het seminar.

Suriname is in 2017 lid geworden van EITI en succesvol de rapporten over 2016 en 2017 gepubliceerd en laten valideren. Recentelijk zijn de rapporten over 2018 t/m 2020 gepubliceerd. Het rapport is in het proces van validatie.

Wat is EITI?

Het Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) is een wereldwijde standaard voor verantwoord beheer van aardolie, gas en andere natuurlijke hulpbronnen.

EITI gelooft dat de natuurlijke hulpbronnen van een land eigendom zijn van zijn burgers en heeft daarom een standaard ontwikkeld om transparantie en verantwoord beheer van olie-, gas- en natuurlijke hulpbronnen te bevorderen.

De EITI-standaard vereist dat landen actuele en accurate informatie publiceren over hun beheer van natuurlijke hulpbronnen, inclusief de manier waarop concessies worden toegewezen, de bedragen die bedrijven betalen aan belastingen,

royalty's en sociale bijdragen, maar ook hoeveel de overheid int op nationaal en lokaal niveau. Via het EITI krijgen overheden, bedrijven en burgers inzicht in wie er in de sector actief is en onder welke voorwaarden, hoeveel inkomsten er worden gegenereerd, waar het terecht komt en aan wie het ten goede komt. Met het EITI beschikken beleidsmakers, investeerders, overheden, maatschappelijke organisaties, academici en journalisten over transparante en geverifieerde informatie. Deze informatie draagt bij aan een goed onderbouwd debat over de financiële stromen tussen de delfstoffensector, waaronder de mijnbouwindustrie, en de overheid. Zo kan er worden gewerkt aan gerichte hervormingen om corruptie tegen te gaan en goed bestuur te bevorderen. In elk lidland wordt het EITI gesteund door de MSG (Multi-stakeholders groep), een coalitie van overheid, bedrijven en het maatschappelijk middenveld. De MSG is een platform voor het bouwen van wederzijds vertrouwen en dialoog tussen verschillende belanghebbenden.

Werkwijze van EITI

1. De nationale MSG (Multi-stakeholders groep) in elk land bepaalt hoe hun EITI-proces zou moeten werken.
2. Jaarlijks wordt belangrijke informatie over het beheer van de natuurlijke rijkdommen gerapporteerd samen met aanbevelingen om deze te verbeteren.

3. Deze informatie wordt wijdverspreid om een publiek debat teweeg te brengen en aanbevelingen aan te horen en op te volgen.

Openbaar debat stimuleren

Openbaar beschikbare informatie verbetert het debat over het beheer en gebruik van de natuurlijke rijkdommen van een land. Leaders kunnen verantwoordelijk worden gehouden voor hun beslissingen.

EITI-gegevens worden gebruikt om:

- Juridische en fiscale hervormingen te bevorderen
- Belastinginning te versterken
- Financiële modellen te ontwikkelen om fluctuaties van grondstoffenprijzen op te vangen
- Controleren op naleving van contracten te bevorderen
- Een duidelijk beeld creëren van het investeringsklimaat voor bedrijven.

Source: [EITI & Suriname - EITI Suriname](#)

INGEZONDEN

door: Femia Wesenhagen MSc.

SURINAME GAAT CARBON CREDITS VERHANDELEN

INLEIDING

Aan de hand van de vele berichten die in de samenleving worden losgelaten met betrekking tot Carbon credit, en de rol van Suriname als meest beboste land met een Carbon negatieve voetprint en het verhandelen van Carbon credits, waarbij er nog heel veel onbegrip blijkt te zijn van wat Carbon credits precies zijn en hoe deze verhandelt zullen worden, maar vooral wat moet Suriname als land doen om dus op die markt te komen en wat is reeds gedaan.

Het Ministerie van ROM zal in een aantal artikelen dieper ingaan op diverse onderwerpen over Carbon Credits en acht ROM het van belang dat de juiste informatie en vooral kennis over dit stuk met de Surinaamse gemeenschap te delen. De meeste vragen over Carbon Credits concentreren zich omtrent het volgende:

- Wat zijn Carbon credits?
- Hoe worden die gemeten?
- Hoe kan men geld met Carbon credits verdienen?
- Welk belang spelen Carbon credit m.b.t. het beleid van de regering?
- Kan Suriname reeds overgaan tot het verhandelen van Carbon credits?
- Wat moet Suriname nog doen zodat we eindelijk geld kunnen zien uit de activiteiten die Suriname tot nu toe heeft gedaan m.b.t. Carbon credits;
- Welk beleid is nodig?

Het Ministerie van Ruimtelijke Ordening en Milieu, is reeds bij haar oprichting in 2020 als deel van haar beleid op klimaatsverandering begonnen met het stuk Carbon credits, en hoe Suriname hiermee vooral haar financieel economische situatie kan verbeteren en voordelen uit kan halen, door bescherming van haar natuur en het introduceren van een

“Groene beleid”, zodanig dat vooral het volk van Suriname daar beter van kan worden. Reeds voor dit ministerie was opgezet waren sedert 2014 en daarvoor initiatieven genomen vanuit het milieu programma van de toenmalige regering, de toenmalige afdeling Milieu die toen bij het kabinet van de President was samen met het NIMOS reeds begonnen met de nodige studies en metingen met betrekking tot Carbon uitstoot in Suriname die dus toen ook vanuit projecten uit het REDD+ programma en SBB plaatsvonden. Zo heeft Suriname reeds rapporten ingediend bij de UNFCCC (United Nations Convention on Climate Change), waarin dus metingen van CO₂ uitstoot vooral vanuit projecten die dus duurzaam bosbeheer toepassen in hun uitvoering, zoals REDD+, zijn gedaan waaronder:

- “Report of the technical assessment of the proposed forest reference emissions level of Suriname”;
- Report on technical assessment of the proposed forest reference emission level of Suriname submitted in 2021, submitted;
- Technical report on technical analysis of the technical annex to the first biennial update report of Suriname submitted in accordance with the decision 14/CP.19, paragraph 7, submitted in November 2022.

Uit deze rapporten zijn dus belangrijke metingen gepubliceerd mbt onze Carbon uitstoot gebaseerd op FREL (Forest Level Emissions level) toepassing, en wel betrekking hebbende op de projecten die dus duurzaam bosbeheer promoten.

Wat zijn Carbon Credits en hoe werken ze?

Carbon credits, vrij vertaald als koolstof kredieten zijn verhandelbare certificaten die verrekend worden in eenheden van koolstofdioxide (CO₂) en dienen als compensatie voor de broeikas emissies van landen, bedrijven, personen en andere organisaties en entiteiten. Met andere woorden bedrijven, personen en landen kunnen hun koolstofvoetafdruk vrijwillig

(aantal CO₂ emissies die zij dus afstoten in de atmosfeer) verkleinen door projecten die de uitstoot van carbondioxide voorkomen te ondersteunen en wel door investering in Carbon credits. Let wel dat het ondersteunen van uitstoot reducerende projecten en het investeren in Carbon credits niet wilt zeggen dat deze landen, bedrijven en/of organisaties hun activiteiten mbt de uitstoot van kooldioxide gaan verminderen, in tegendeel. Deze landen, bedrijven, personen en/of organisaties ondersteunen dus wel deze koolstof arme technologische en innovatieve ontwikkelingen zodat ze hun eigen stijl van ontwikkeling en uitvoering verder kunnen voortzetten.

1 ton CO₂ = 1 CO₂e

Carbon credits worden dus ook wel Carbon offsets genoemd omdat het de eigenaar van de Carbon credits toestaat om een bepaald aantal ton aan CO₂ en andere greenhouse gassen uit te stoten, omdat deze ergens anders worden verwijderd uit onze atmosfeer. Een Carbon credit is gelijk aan 1 ton CO₂ of andere greengas uitstoot. Dit wil niet vanzelfsprekend zeggen dat het bezitten van Carbon credit de uitstoot van koolstofdioxide ongelimiteerd toestaat, dit kan dus alleen in relatie tot het aantal Carbon credits en hoe de investering ten goede komt van als eerst het milieu en ten tweede de gemeenschap. Dit heet het "cap and trade"¹ systeem, waarbij de uitstoot van CO₂ worden opgemeten en bijgehouden aan de hand van de aantal Carbon credits die zijn verhandeld en dus in tijden van hogere uitstoot van broeikasgassen, zij dus meer Carbon credits aanschaffen. Verder kan het teveel aan Carbon credits verder tussen bedrijven en landen verhandeld worden. Carbon credits zijn dus een vorm van Carbon offset, gebaseerd op projecten die worden uitgevoerd om dus zoveel mogelijk CO₂ uit de lucht te verwijderen door toepassing van duurzamen, technologische en innovatieve handelingen. De CO₂ uitstoot die dus uit deze projecten worden geverifieerd en gemeten als Carbon offset of Carbon credits van gecertificeerde projecten die bijdragen in het verwijderen van broeikasgassen (GHG) uit onze atmosfeer.

Belangrijk in dit onderdeel van de paper is het volgende:

- Carbon credits betreft een mechanisme dat is gecreëerd eerst bij de Kyoto Overeenkomst en verder uitgewerkt in de Parijs akkoord om dus de uitstoot van broeikasgassen in de atmosfeer te verminderen;
- Bedrijven en/of landen, organisaties kunnen Carbon credit kopen om de uitstoot van hun activiteiten te verantwoorden, maar deze Carbon credits verminderen aan

de hand van de jaarlijkse uitstoot. Over aan Carbon credits kunnen weer verder verhandeld worden tussen bedrijven en landen;

- Carbon credits of Carbon offsets creëren financiële incentieven voor bedrijven en landen die bewust Carbon en broeigas reducerende projecten promoten, waardoor zij bij wie de mogelijkheid niet bestaat om over te gaan tot het promoten van Carbon en broeigas reductie hogere financiële kosten betalen;
- Het verhandelen van Carbon credits is gebaseerd op het "cap and trade" systeem dat was geïntroduceerd in 1990 voor het reduceren van zwavel, waarbij dus de uitstoot welke wordt bijgehouden verifieerbaar en meetbaar is;
- Onderhandelingen tijdens de COP26 (United Nations Climate Change Conference) in november 2021 hebben ertoe geleid dat Carbon credits verhandeld kunnen worden in een wereldwijde Carbon credit offset verhandelbare markt.

Het uiteindelijke doel van Carbon credits is dus het reduceren van broeikasgassen in onze atmosfeer, om zo de effecten van klimaatsverandering te verminderen.

Carbon credits worden dus geproduceerd op project uitvoerings basis, m.a.w. de metingen vinden plaats aan de hand van projecten die dus de emissie van CO₂ en andere broeikasgassen zoveel als mogelijk tegen gaan en dus CO₂ uit de atmosfeer verwijderen, zodat metingen die verifieerbaar zijn kunnen plaatsvinden. Deze projecten zijn als volgt onderverdeeld:

- REDD+: Reduced Emissions from Deforestation Degradation is een programma dat primair te maken heeft met emissive reductieve middels duurzaam beleid binnen de bosbouw sector, welke naast het mitigeren van effecten veroorzaakt door klimaatsverandering ook mitigatie van armoede vooral onder de binnenland bewoners, het beschermen en behouden van de biodiversiteit, het in stand houden van vitale eco-systeemdiensten;
- Herbebossing: Het herbebossen en conserveren van niet beboste land, of land dat ontbost was opnieuw bebossen met zaailingen uit natuurlijke zaadbronnen;
- Regeneratieve landbouw: Conservatie en rehabilitatie benadering voor het genereren van voedsel en landbouw systemen;
- Op de natuur gebaseerde oplossingen: gemeenschappelijke acties die zijn geïnspireerd door functionele processen uit de natuur;

¹ Environmental Defense Fund: "How Cap and Trade works" <https://www.edf.org/climate/how-cap-and-trade-works>

- Hernieuwbare energie: lage Carbon intensieve projecten die het gebruik van fossiele brandstoffen als energy hulpmiddelen vermijden;
- Carbon en methaan opslag: het reduceren van emissies veroorzaakt door activiteiten die CO2 en methane uitstoten;
- Energy efficiënte verbeteringen: acties die leiden tot verlaging van de energi consumptie welke leiden tot lage emissies.

Femia M. Wesenhagen

Femia Wesenhagen is Landschape architect/ Land-use en Urban planner, die momenteel als beleidsadviseur werkt bij het Ministerie van Ruimtelijke Ordening en Milieu. Femia heeft vanuit haar specialiteit als ruimtelijke planner met 25+ jaar ervaring in dit vak, zowel lokaal als internationaal, zich steeds ingezet om duurzaam beleid op ruimtelijke ordening en milieu te promoten. Na afronding van haar studie in 1996 in de VS heeft zij in verscheidene landen in de regio gewerkt, tussen 2000 en 2011 waar ze werkte voor internationale bedrijven als The Interplan Group en Royal Haskoning Caribbean in Trinidad en Tobago, GENIVAR TT, maar ook en vooral in landen in het Caraïbisch gebied als Trinidad & Tobago, Barbados, Grenada, en ook Costa Rica. In 2011 besloot zij terug te keren naar Suriname waar zij onder andere betrokken was bij het oprichten van SPASU (Spatial Planners Associatie Suriname). Zij werd bij de oprichting van het Ministerie van Ruimtelijke Ordening en Milieu gevraagd om vooral het directoraat Ruimtelijke Ordening bij het Ministerie te helpen opzetten en sturing te geven.

DE UNIEKE LEERERVARING

VOOR JOUW ORGANISATIE

DIRECT ONBEPERKT TOEGANG TOT
RUIM 700+ DIVERSE ONLINE
GECERTIFICEERDE CURSUSSEN.

1 leerplatform met trainingen rond leiderschap, management en teamwork, tot trainingen rond digitale vaardigheden, communicatie, verkoop, gezondheid en veel meer.

ONLINE CARIBBEAN
SKILLS ACADEMY

Ontdek OCSA www.ocsanv.com
of stuur een mail naar info@ocsanv.com
voor een gratis demo account

INGEZONDEN

door: Prof. dr. Peter Diekman RA

Corporate Governance of Goed Ondernemingsbestuur

Al jaren staat het thema corporate governance in de belangstelling. In Suriname zijn het afgelopen jaar verschillende congressen over dit thema georganiseerd. Laatstelijk op 6 augustus 2023 door de Vereniging Surinaamse Bedrijfsleven (VSB) en eerder dit jaar in februari 2023 door de TABTO group, waar het thema meer was gericht op compliance, een belangrijk onderdeel van corporate governance. Zie ook de bijdrage van Jim Bousaid in het dagblad De West van 28 augustus 2023.

Corporate governance gaat over het besturen van organisaties, zowel in de private als in de publieke sector. In de publieke sector wordt evenwel gesproken van 'government governance', maar in feite komt het op hetzelfde neer. Belangrijk is dat corporate governance eigenlijk gaat over 'goed ondernemingsbestuur', met de nadruk op 'goed', ook wel aangeduid als 'behoorlijk ondernemingsbestuur'. Het betreft een kwalificatie van bestuur.

Kijkend naar de wettelijke verankering van corporate governance in Suriname worden in een rechtspersoon, in Suriname doorgaans een Naamloze Vennootschap, drie organen onderscheiden. Dit is in de eerste plaats de directie (Raad van Bestuur). Daarnaast bestaat de Raad van Commissarissen en in de derde plaats de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze drie organen hebben wettelijke taken en bevoegdheden en zijn verantwoordelijk voor het goede bestuur van de organisatie. De verantwoordelijkheid voor het besturen van de vennootschap ligt bij de directie (Raad van Bestuur). In Suriname wordt nog steeds vaak het Amerikaanse jargon gebruikt en worden directieleden aangeduid als CEO of CFO of andere "C" functionarissen. Dit miskent het in Suriname geldende civiele recht, waarbij de directie (Raad van Bestuur) een collectieve verantwoordelijkheid heeft voor het besturen van de vennootschap. In Amerika hebben een CEO, een CFO en andere C-officers een individuele/persoonlijke verantwoordelijkheid voor hun deel van het besturen en zijn zij ook

individueel/persoonlijk juridisch aansprakelijk, wat in schril contrast staat met de collectieve verantwoordelijkheid in het zogenaamde Rheinland-model van corporate governance, het model dat ook toepassing vindt in Suriname. Daar is sprake van een collectieve verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur.

Om die collectieve verantwoordelijkheid nader te onderstrepen spreek ik van Raad van Bestuur in plaats van de aanduiding CEO, CFO of andere functies. 'Raad van Bestuur' en 'directie' zijn synoniem. Ik geef de voorkeur aan Raad van Bestuur omdat in die aanduiding de nadruk ligt op 1) het 'besturen' en 2) een 'raad' en daarmee dus een collectief dat inhoudt geeft aan het besturen.

De Raad van Bestuur heeft de executieve bevoegdheid. Dit betekent dat alleen de leden van de Raad van Bestuur en zij, die door hen daartoe zijn gedelegeerd, de vennootschap in rechte kunnen verbinden. Naast het bestuur kunnen er bijvoorbeeld procuratiehouders of leden van het senior management zijn die een bevoegdheid hebben om verbintenissen aan te gaan namens de vennootschap, waarbij aan deze bevoegdheid doorgaans grenzen zijn gesteld. De grenzen betreffen specifieke verbintenissen en doorgaans ook financiële grenzen, zoals een bevoegdheid tot een bepaald maximum bedrag. In veel gevallen geldt bovendien dat tenminste twee bevoegde functionarissen bij de verbintenis betrokken moeten zijn; het systeem van de zogenaamde dubbele handtekening.

Doorgaans heeft de voorzitter van de Raad van Bestuur een onbeperkte bevoegdheid om de vennootschap te verbinden zonder dat er financiële grenzen zijn gesteld. Dat wil niet zeggen dat de voorzitter van de Raad van Bestuur maar kan doen en laten wat hem/haar goedgeeft want de Raad van Bestuur staat onder toezicht van de Raad van Commissarissen. Kortom: de Raad van Bestuur bestuurt de onderneming en is daarvoor als Raad collectief verantwoordelijk en ook collectief aansprakelijk.

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het bestuur en geeft gevraagd en ongevraagd advies. Zowel de Raad van Bestuur als de Raad van Commissarissen dienen op grond van de Surinaamse wet de belangen van de vennootschap en de daarin verbonden onderneming(en) te behartigen. Dit betekent in gewone taal dat het belang van de onderneming altijd voorop staat. Eigen belangen, belangen van politieke of etnische groepen of belangen van groepen die een commissaris hebben voorgedragen voor die rol mogen nooit voorop staan. Primair is altijd het belang van de onderneming. De Surinaamse wet onderkent wel dat de commissaris die namens een bepaalde groep/partij is benoemd opkomt voor de belangen van die partij, maar die mogelijkheid is ondergeschikt aan de primaire verantwoordelijkheid dat het belang van de onderneming voorop staat. De wettelijke bepaling in art. 127 Wetboek van Koophandel is duidelijk: eerst komt de verantwoordelijkheid voor de belangen van de onderneming en daarna wordt aangegeven dat de commissaris, *met inachtneming van de belangen van de vennootschap*, in het bijzonder kan opkomen voor de belangen van degene die hem of haar heeft benoemd of voorgedragen als commissaris.

Commissarissen die namens een politieke partij of namens een bepaalde groepering zijn voorgedragen of benoemd en vooral de belangen van die partij of groepering behartigen zonder oog te hebben voor de belangen van de onderneming kwijten zich dus onvoldoende van hun taak. Dit geeft ook aan hoe belangrijk het is dat commissarissen onafhankelijk zijn ten opzichte van de onderneming. Het uitvoeren van een toezichthoudende taak vereist dat commissarissen vanuit een volstrekt integere houding, deskundig en met een objectieve blik toezien op het bestuur en dit toezicht uitvoeren zonder dat sprake is van last en ruggespraak.

Het derde orgaan van de vennootschap is de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). De aandeelhouders verschaffen het risicodragend vermogen aan de onderneming en

het aandeel is een bewijs van deelname in het risicodragend vermogen. Aandeelhouders zijn de eigenaren van de onderneming. Dit leidt regelmatig tot visies zoals: *“De aandeelhouder is eigenaar en bepaalt dus wat er gebeurt”* of *“De aandeelhouder heeft het laatste woord en zijn wil is wet”*. De vraag is hoe dit nu in de praktijk werkt.

In de eerste plaats wordt ingegaan op de rol van de ‘directeur-groot aandeelhouder (DGA)’. De DGA is vaak de oprichter van de onderneming en werkt daar zelf. De DGA bepaalt wat er wel en niet gebeurt in de onderneming. Dat doet de DGA als ‘directeur’ en niet als ‘aandeelhouder’. Soms zijn er nog familieleden die aandelen hebben. Als die in de onderneming niet in de directie zijn aangesteld hebben ze geen executieve bevoegdheid en kunnen ze de onderneming ook niet juridisch verbinden. Aandeelhouders zijn geen bestuurders, de directie is dat wel.

In Suriname is de Staat in bepaalde gevallen de aandeelhouder; vaak heeft de Staat alle aandelen in een ‘parastatale onderneming’ en is daarmee 100% aandeelhouder. Ook hier geldt dat het besturen van de parastatale onderneming een wettelijke taak is van het bestuur en niet van de aandeelhouder. In de moderne corporate governance staan aandeelhouders feitelijk op afstand van de onderneming. Het besturen van een onderneming is een andere taak dan het verschaffen van vermogen. Bestuurders worden voor hun taak gekozen op grond van hun opleiding, ervaring, specialisatie en hun kunde om mensen met elkaar te verbinden. Aandeelhouders hebben vermogen dat ze in een onderneming investeren om daarmee een inkomen te verdienen in de vorm van dividend. Zij hebben doorgaans niet de kennis en kunde die bestuurders wel hebben. Het is om die reden goed dat aandeelhouders op afstand van de onderneming blijven en zich niet bemoeien met het besturen van de onderneming. Dit geldt ook voor de Staat als aandeelhouder. Er is in Suriname een grote verwevenheid tussen de Staat en het ondernemingsbestuur. Verwanten van politieke ambtsdragers worden in het bestuur van

Corporate governance

ondernemingen benoemd zonder dat altijd sprake is van gedegen kennis en kunde om zo'n functie naar behoren te kunnen uitvoeren. In bepaalde gevallen is het gebruikelijk dat bestuurders en commissarissen worden benoemd die zijn gelieerd aan een politieke partij louter omdat de onderneming werkzaam is binnen het verantwoordelijkheidsgebied van een bepaald ministerie. Het is dan dus niet de kennis en kunde van een bestuurder, maar diens loyaliteit aan of lidmaatschap van een politieke partij dat primair bepalend is voor de kwalificatie om voor een bestuurs- of commissarisfunctie in aanmerking te komen. Het moge duidelijk zijn dat dit de kwaliteit van het bestuur en het toezicht daarop aantast.

De vraag kan opkomen of aandeelhouders dan helemaal niets meer hebben te zeggen. De AvA benoemt de leden van de Raad van Commissarissen. Die moeten zich weliswaar primair inzetten voor de belangen van de vennootschap en de daarin verbonden onderneming, maar via deze benoeming heeft de AvA invloed op het bestuurstoezicht. De commissarissen, op hun beurt, benoemen de leden van de Raad van Bestuur en houden daarop toezicht. Commissarissen kunnen bestuurders ook schorsen en ontslaan, tenzij de statuten anders voorschrijven en het ontslag een bevoegdheid is van een buitengewone AvA. Als de AvA niet tevreden is met het toezicht of het bestuur van de onderneming, dan kunnen commissarissen worden ontslagen en nieuwe commissarissen worden benoemd.

De basis van een goede corporate governance is gelegen in de benoeming van de juiste mensen in het bestuur van ondernemingen. Dit onderstreept het grote belang van een professionele HR-functie in ondernemingen. De scheiding tussen de publieke taak van de Staat en de private taak van het ondernemingsbestuur is daarbij een voorwaarde. Het is niet voor niets dat in veel landen publieke nutsfuncties in de afgelopen decennia zijn geprivatiseerd. Het was duidelijk dat de private sector beter in staat is om ondernemingen te besturen dan de publieke sector, wiens primaire taak het is om zorg te dragen voor een goed werkende infrastructuur waarin ondernemingen zich kunnen ontwikkelen en winst kunnen maken wat leidt tot belastinginkomsten voor de Staat. De aandeelhouder heeft een heel belangrijke functie in ondernemingsland. De aandeelhouder is de verschaffer van risicodragend vermogen, zonder welk vermogen ondernemingen niet kunnen bestaan. De rol van aandeelhouder en bestuurder moet gescheiden zijn; ze zijn niet fungibel. Dit geldt voor particuliere aandeelhouders en ook voor de Staat.

- Prof. Dr. Peter Diekman RA
Hoogleraar aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname

Peter Diekman

Peter Diekman studeerde bedrijfseconomie en accountancy aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Hij was jarenlang directielid van de abnamrobank. Momenteel doceert hij Corporate Governance aan de Erasmus Universiteit en is hij ook gasthoogleraar aan de AdeKUS en de Universiteit van de Nederlandse Antillen. Peter is lid van de VES.

Hallo! Wij zijn AethiQs.

*Uw strategisch adviesbureau voor
actuariële, risk & compliance diensten*

*Als het te complex wordt, ga dan terug naar de kern.
Wat is je bestaansrecht? AethiQs werkt voor maat-
schappelijk relevante organisaties. Wij helpen
hen relevant te zijn en te blijven. Wij noemen dat
Relevantiewaarde. Samen bepalen we wat de basis is
voor de continuïteit én de geloofwaardigheid van hun
organisatie. Zodat ze vandaaruit kunnen beslissen,
besturen en bouwen aan een relevante toekomst.
We heten niet voor niets AethiQs. Het goede doen,
en dat goed doen.*

Kennismaken en kennis delen?

www.AethiQs.sr • Hallo@AethiQs.sr

AethiQs.

Remain Relevant!

INGEZONDEN

door: Anjali De Abreu – Kisoensingh MSc.

Methoden en Technieken ter vaststelling en bestrijding van armoede in Suriname

Deel 2 : Inkomensarmoede en multidimensionele armoede in Suriname

Armoede kan op een ééndimensionale of op een multidimensionele wijze worden benaderd, waarbij het onderzoeks- of beleidsdoel bepalend is. In het eerste geval ligt het accent vooral op de materiële levensstandaard van mensen: de hoeveelheid materiële goederen en diensten die mensen nodig hebben om te kunnen overleven. Hoewel de focus vroeger meer gebaseerd was op de hoeveelheid middelen die men nodig had om zich van de nodige voeding te voorzien (Rowntree, 1901), is deze norm door de steeds toenemende welvaart in de wereld verruimd door het incorporeren van niet-voedingselementen zoals het beschikken over onderdak, kleding, schoeisel en gezondheidszorg. In veel studies wordt de materiële levensstandaard gemeten door het inkomen- of het consumptieniveau van een persoon en/of een huishouden.

Nationale definitie van armoede

De nationale definitie van armoede is gebaseerd op de kenmerken van de monetaire/basic needs benadering als ook de multidimensionele benadering en luidt als volgt: Armoede van huishoudens in Suriname kenmerkt zich door een gebrek aan inkomen en/of bezit om een basispakket van voedingsmiddelen en andere noodzakelijke goederen en diensten te verwerven, die nodig zijn om een menswaardig bestaan te leiden. Hierbij wordt opgemerkt dat onder noodzakelijke goederen en diensten onder meer wordt verstaan adequate huisvesting, kleding, schoeisel, maar ook de toegang tot publieke voorzieningen en diensten zoals onderwijs, gezondheidszorg, nutsvoorzieningen, transport en participatie in de samenleving (bron MWA, 2023).

Inkomensarmoede

Tabel 1 laat zien dat 46.5 procent (circa 66.684 huishoudens) leefde onder een armoedegrens van SRD 515,- per maand, 24.9 procent (circa 35.708 huishoudens) leefde onder de extreme armoedegrens van SRD 309,- per maand en 64.3 procent (circa

92.210 huishoudens) was kwetsbaar voor armoede met een armoedegrens van SRD 773,- per maand. Verder laat deze zien dat armoede hoger lag in het ruraal gebied (74.6%) dan in het urbaan gebied (36.8%), wat ook geldt voor extreme armoede, welke hoger was in het ruraal gebied (52%) dan het urbaan gebied (15.6%). De uitkomsten suggereren dus dat de kans op extreme armoede hoger is in het ruraal gebied, dan in het urbaan gebied.

Tabel 1: Armoede, extreme armoede en kwetsbaarheid voor armoede naar stratum (%), 2013/2014

Stratum	Extreme Armoede (basisvoedselpakket) (SRD 309,- per maand)	Armoede (SRD 515,- per maand)	Armen en Kwetsbaar voor armoede (SRD 773,- per maand)
Urbaan	15.6%	36.8%	56.4%
Ruraal	52.0%	74.6%	87.2%
Landelijk	24.9%	46.5%	64.3%

Bron: Kisoensingh (2021) voortbordurend op het werk van de Wereldbank (2016) en dr. Rosita Sobhie (2018)

Overige kenmerken van huishoudens die armoede en extreme armoede in 2013/2014 ervaren in Suriname:

- Vrouwelijke hoofden van het huishouden ervaren lichtelijk minder armoede (44.6%) en extreme armoede (23.5%) in vergelijking met het mannelijke hoofd van het huishouden met respectievelijk 47.4% en 25.6%.
- Huishoudens met een Inheems (73.2%) en Marron (62.4%) aan het hoofd ervaren relatief meer armoede. Ook extreme armoede was het hoogst onder deze groepen: bij de Inheemsen (49.4%) en de Marrons (37.7%). Een van de redenen is dat er een aantal Marron en Inheemse dorpgemeenschappen voorkomen in het district Para waar extreme armoede hoog is.
- Bij incidentie van armoede naar de burgerlijke staat van het hoofd van het huishouden, blijkt dat hoofden die ongehuwd (51.1%), gescheiden (43.1%) of verweduwd waren (43.1%) een relatief hogere incidentie hadden. Extreme armoede kwam het

meest voor bij het hoofd van het huishouden dat ongehuwd (28.9%) of verweuwd (25%) was.

- Armoede incidentie naar huishoudgrootte, gaf aan dat hoe groter het aantal huishoudleden was, hoe groter de kans op armoede. Armoede was relatief hoger bij huishoudens met 8 en meer personen (70.3%) en 5-7 personen (57.9%), terwijl die laag was bij huishoudens met 2-4 personen (41.3%) en bij éénpersoons huishoudens (32%).

- Hoe hoger het opleidingsniveau van het gezinshoofd, hoe lager de kans op armoede. Armoede werd het meest ervaren door het hoofd van het huishouden zonder opleiding of alleen een GLO opleiding (64%), gevolgd door een VOJ opleiding (43.6%) en een VOS opleiding (28.6%). Armoede (8.8%) en extreme armoede (4.6%) kwamen het minst voor bij het hoofd van het huishouden met een universitaire opleiding of opleiding voor hoger beroepsonderwijs (HBO). Het opleidingsniveau speelt een belangrijke rol bij het risico op armoede.

- Armoede het hoogst is bij huishoudens waar het hoofd werkloos is (34.6%) en gezinsverzorger is (28.0%), terwijl extreme armoede laag is bij de werkzame (23.6%), gepensioneerden (22.8%) en overigen (24.5%). De activiteitenstatus van het hoofd van het huishouden speelt een belangrijke rol bij de mate van armoede.

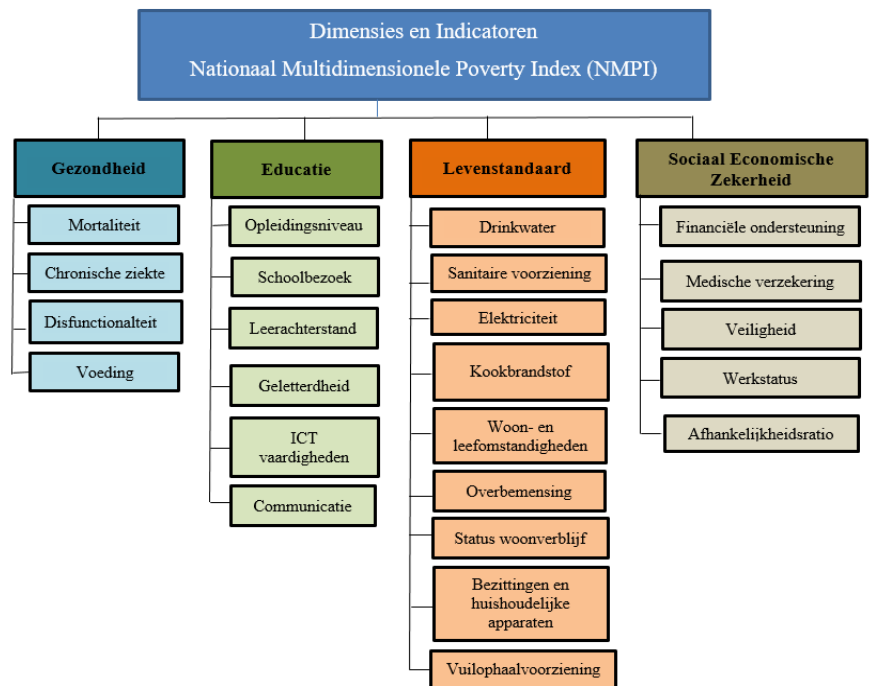
Multidimensionele armoede

Om het armoedeniveau via de multidimensionele benadering te kunnen vaststellen zijn er een drietal maatstaven ontwikkeld waarmee de hoogte (H), de intensiteit (A) en het gemiddeld armoedeniveau middels een index (NMPI) wordt berekend. De eerste maatstaf zoals gedefinieerd door Alkire en Santos (2012), de “headcount ratio (H)”, geeft een indicatie van het aandeel van de bevolking, in dit geval huishoudens, dat multidimensioneel arm is. Met andere woorden het percentage huishoudens dat gegeven de gekozen dimensies en de indicatoren arm is. Voor de Surinaamse situatie zijn dat de huishoudens die achtergesteld zijn in tenminste een vierde van de gewogen indicatoren. Het betreft hier dus het percentage huishoudens dat in meer dan 1 van de 4 dimensies arm is. Met de (H) is dan ook vast te stellen wat de incidentie of de kans is om als arm te worden gecategoriseerd. Een ander maatstaf is het gemiddelde aandeel indicatoren waarin arme mensen achtergesteld zijn en wordt de “intensiteit van armoede” (A) genoemd. Met deze maatstaf wordt aangegeven hoeveel de verschillende arme huishoudens van elkaar verschillen en geeft in principe de ernst van de armoede aan. Deze ratio ligt tussen 0 en 1, waarbij hogere waarden een hogere ongelijkheid tussen armen weergeven en een hogere intensiteit van armoede aanduiden. Een derde

maatstaf is de multidimensionele armoede index, in de literatuur aangeduid met MO. Voor Suriname, hier en verder, wordt deze index ook aangeduid als de Nationale Multidimensional Poverty Index (NMPI). De NMPI wordt berekend door de incidentie van armoede (H) te vermenigvuldigen met de gemiddelde intensiteit van armoede onder de armen (A), dus $NMPI = H \times A$.

Middels factoranalyse is het aantal dimensies afgeleid en zijn de bijbehorende indicatoren vastgesteld. De vier (4) te onderscheiden dimensies zijn Gezondheid, Educatie, Levenstandaard en Sociaal Economische Zekerheid die weer zijn onderverdeeld in (21) indicatoren. De resultaten op basis van huishoudens en personen laten vrijwel dezelfde tendens zien. Indien ook wordt meegenomen dat de resultaten van huishoudens gebaseerd zijn op data van het jaar 2012 en die van personen van het jaar 2018, kan vastgesteld worden dat er geen noemenswaardige verbetering is geweest in de leefsituaties van de huishoudens.

Om de multidimensionele armoede in Suriname te berekenen is er gebruik gemaakt van het Suriname Multiple Indicator cluster Survey (MICS) uitgevoerd in 2018, en de Census uitgevoerd in 2012. Ook is er in dit rapport gebruik gemaakt van de reeds verkregen onderzoeksresultaten van Sobhie (2015; 2018) en Kisoensingh (2021). De Suriname MICS 2018 was een landelijk onderzoek met een steekproef van 9.400 huishoudens, bedoeld om de leefomstandigheden van vrouwen, mannen en kinderen in huishoudens te monitoren (UNICEF, 2019), terwijl tijdens de

achtste volkstelling, Census 2012, informatie over de gehele bevolking is verzameld.

In onderstaande tabel worden de landelijke resultaten van Census 2012 weergegeven.

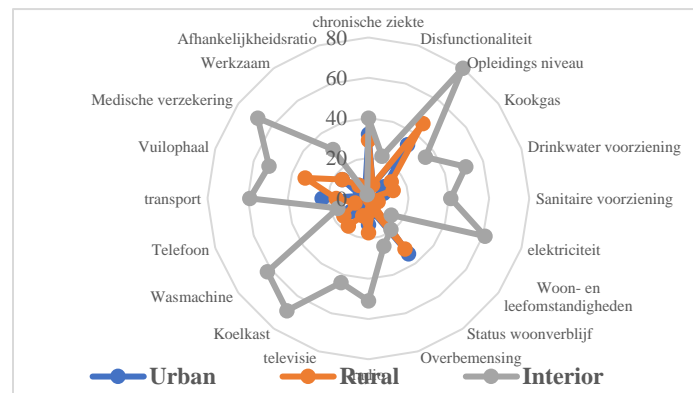
Tabel 2: Multidimensionele armoede op huishoudniveau (%), 2012

Census 2012	Proportie arme huishoudens (H)	Intensiteit van armoede (A)	Nationale Multidimensionele Armoede Index (NMPI/M ₀)
Urbaan	7%	37%	3%
Ruraal	10%	38%	4%
Binnenland	66%	49%	32%
Paramaribo	6%	36%	2%
Wanica	10%	37%	4%
Nickerie	9%	38%	3%
Coronie	8%	47%	4%
Saramacca	10%	37%	4%
Commewijn e	7%	37%	3%
Marowijne	26%	40%	10%
Para	17%	39%	7%
Brokopondo	56%	46%	26%
Sipaliwini	84%	51%	43%
Landelijk	16%	44%	0.07%

Bron: Census 2012

Tabel 2 geeft aan dat 16 procent van de huishoudens geïdentificeerd is als multidimensioneel arm. Uitgaande van het totaal aantal huishoudens bij de volkstelling in 2012, zijnde ongeveer 143.000, was het geschatte aantal arme huishoudens gelijk aan circa 22.880. De hoogste incidentie kwam voor in het binnenland waar bijkans tweederde deel (66%) van de huishoudens als multidimensioneel arm is geïdentificeerd. Dit armoedepercentage was bijkans negenmaal (9x) hoger dan dat van het urbaan gebied, welke gelijk was aan 7 procent. Het ruraal gebied had een headcount ratio van 10 procent. Het landelijk gemiddeld was 16 procent, voornamelijk vanwege het groter aandeel van huishoudens (67%) in het urbaan gebied. De multidimensionele armoede was relatief hoger in de districten

van het binnenland namelijk: Sipaliwini (84%), Brokopondo (56%) en Marowijne (26%). Ook in het ruraal gebied, namelijk in de districten Para (17%) en Saramacca (10%) ervoeren huishoudens relatief meer armoede dan in de overige districten. Verder bleek dat huishoudens met aan het hoofd een vrouw, een headcount ratio hadden van 26%, welke circa tweemaal meer is dan het armoedeniveau van huishoudens met een man aan het hoofd (11%).

Grafiek 1: Deprivatie per indicator naar strata voor huishoudens (%), Census 2012

Uit grafiek 1 valt af te leiden dat in het urbane en rurale gebiedsdeel, 16 procent van de huishoudens geen toegang had tot adequate medische voorzieningen, terwijl dat percentage 68 procent was voor het binnenland. Chronische ziekten, status woonverblijf en opleidingsniveau bleken de hoge deprivatie indicatoren te zijn voor het urbane gebied, waarbij ongeveer een derde deel van de huishoudens deprivaties vertoonden bij deze indicatoren. Voor een aantal zaken zoals woon- en leefomstandigheden, drinkwatervoorziening en elektriciteit was het deprivatieniveau lager dan 5 procent. Voor het ruraal gebied was het beeld vrijwel hetzelfde als in het urbane, zij het iets meer aangescherpt met iets hogere deprivatiescores. De deprivatiescores van het binnenland lieten echter een compleet ander beeld zien. Die waren per indicator bijkans tweemaal hoger in vergelijking met het urbane gebied. Met name de hoge deprivatiescores voor opleiding, transport, bezit van huishoudelijke apparaten, drinkwatervoorziening en elektriciteit zijn evident.

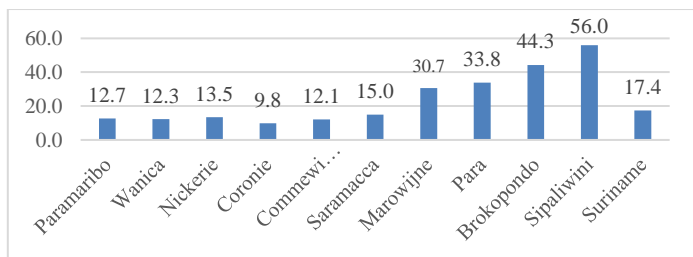
In onderstaande tabel worden de landelijke resultaten van MICS 2018 weergegeven.

Tabel 3: Multidimensionele armoede op personen niveau (%), 2018

Suriname MICS 2018	Proportie arme huishoudens (H)	Intensiteit van armoede (A)	Nationale Multidimensionele

			Armoede Index (NMPI/M ₀)
Urbaan	12.6%	44.2%	0.056
Ruraal	21.3%	44.4%	0.095
Binnenland	50.3%	46.6%	0.235
Landelijk	17.4%	44.9%	0.078

Bron: Suriname MICS 2018

Grafiek 2: Multidimensionele armoede naar district (%), MICS 2018

Tabel 3 en grafiek 2 laat zien dat in 2018 de headcount ratio (H) voor Suriname 17.4 procent was, de gemiddelde intensiteit van armoede 44.9 procent was en de NMPI een waarde van 0.078 had. Het percentage multidimensionele armen in het binnenland was 50.3 procent, terwijl die van het urbaan en het ruraal gebied respectievelijke 12.6 om 21.3 procent was. De multidimensionele armoede was het hoogst in het district Sipaliwini (56.0%), gevolgd door Brokopondo (44.3%), Para (33.8%) en Marowijne (30.7%), terwijl die lager was in de districten Coronie (9.8%), Commewijne (12.1%), Wanica (12.3%) en Paramaribo (12.7%). Gebleken is dat naarmate men verder in het binnenland woont, de kans op multidimensionele armoede groter was. De armoede van bewoners in het binnenland, vooral in het district Sipaliwini was in vergelijking met die van de bewoners in het urbaan en ruraal gebied in alle dimensies hoger. Eén van de redenen hiervoor is de beperkte infrastructuur in het binnenland waardoor binnenlandbewoners vaker toegang tot basisdiensten zoals schoon drinkwater, goede sanitaire voorzieningen, elektriciteit en goede gezondheidszorg moeten ontberen. Vanwege de hoge transportkosten, vooral voor duurzame goederen, zijn de kosten van levensonderhoud in het binnenland hoger dan die in de stedelijke gebieden. Verder blijkt dat de headcount ratio van de man niet veel verschilt met die van de vrouw.

Demografische karakteristieken van personen die multidimensionele armoede ervaren in Suriname in 2018:

Ongeveer 16 procent van de mannen en 17 procent van de vrouwen is gecategoriseerd als arm. De intensiteit van de armoede onder mannen en vrouwen bleek nagenoeg gelijk en is

circa 45 procent, hetgeen aangeeft dat zowel mannen als vrouwen die als arm zijn gecategoriseerd bijkans in de helft van de indicatoren een deprivatie ervaren. Tevens blijkt dat hoe hoger het opleidingsniveau, hoe lager het armoedecijfer. Multidimensionele armoede komt het meest voor bij personen zonder opleiding (39.6%), gevolgd door zij die alleen primair onderwijs hebben gevolgd (24.1%). Multidimensionele armoede is het laagst bij personen met een middelbare of hogere opleiding. Ook blijkt dat multidimensionele armoede voorkomt bij personen die woonden in huishoudens met 11 of meer personen (55.7%), gevolgd door huishoudens bestaande uit 6-10 personen (34.7%) ervaren een hogere mate van armoede dan personen die woonden in huishoudens met 2-5 personen (7.4%). De cijfers laten zien dat het armoedeniveau van een persoon lager was naarmate die in een kleiner huishouden woonde.

Opmerking:

Voor uitgebreide informatie over de demografische karakteristieken van de huishoudens en personen m.b.t. inkomensarmoede en multidimensionele armoede zie de link van het MWA rapport:

<https://statistics-suriname.org/wp->

Anjali Kisoensingh

Anjali Kisoensingh, is een statisticus die vanaf 2008 werkzaam is bij het Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS), met een Master's Degree in Research Methods en een Bachelor Degree in internationale economie met ervaring op het gebied van dataverzameling en compilatie van milieu en klimaatverandering statistieken, de SDG's en armoedestatistieken. Ze is sinds 2016 lid van de UNSD "Expert Group on Environment Statistics (EGES) en sinds 2017 lid van de Technical Working Group of CARICOM Environment Statistics en CARICOM SDG's. In 2022 was ze lid van het Voluntary National Review (VNR)-commissie en vanaf februari 2022 is ze lid van de Nationale SDG Commissie. Verder is ze vanaf 2021 lid van de Multidisciplinaire werkgroep armoedegrensbepaling (MWA) en heeft ze ook een bijdrage geleverd aan het boek "Methoden en technieken ter vaststelling en bestrijding van armoede in Suriname". Anjali is lid van de VES.

.....Nawoord van de redactie.....

Corruptie: het gif in de kransslagadder

Corruptie, Corruptie en Corruptie..... Er gaat geen week voorbij zonder nieuws over mogelijke corruptie gevallen, waarbij politici zijn betrokken. Corruptie kan beschouwd worden als het gif in de kransslagadder van de samenleving. Resultaat hiervan zal zijn: “w’o dede ini a film”. Corrupte handelingen typeren de slechte inborst van de betrokken personen om willens en wetens de samenleving te benadelen. Corruptie komt in vele vormen voor tussen burgers onderling, maar ook tussen de Overheid, burgers en bedrijven. De meest voorkomende gevallen van Corruptie zijn die waarbij de Overheid, ambtenaren en Politici zijn betrokken. Politici en ambtenaren hebben het voorrecht om te beslissen over de collectieve middelen van de samenleving. Deze middelen dienen door hun effectief en efficiënt te worden ingezet voor een duurzame ontwikkeling van de samenleving. Wet en regelgeving zijn er om zorgvuldig om te gaan met de middelen. Politici dienen de wet en regelgeving na te leven en waar er hiaten zijn dienen deze te worden gedicht. Van Corruptie is niet alleen sprake als er geld wordt gestolen, maar ook wanneer onterechte bevoordeling plaatsvindt al dan niet met benadeling van anderen. Benoeming van friends, family en sponsors is een vorm van Corruptie. Het niet aanpakken van corruptiegevallen en het niet implementeren van anti-corruptie maatregelen is gelijk aan het faciliteren van Corruptie. Personen kunnen ongestoord de samenleving benadelen, waarbij telkenmale correctie wordt beloofd maar nooit toegepast. Integendeel worden de daders beschermd en de doofpot is overvol.

Anti-corruptie beleid: lippendienst van politici

President Bouterse had aan het begin van zijn presidentschap in 2010 gezegd dat hij een “kruistocht tegen Corruptie” zou voeren. Helaas werd de samenleving geconfronteerd met allesbehalve een kruistocht tegen Corruptie. De Corruptie had vrij spel, waarbij er op diverse fronten weeldig werd gecorrumpeerd. Vele prominente politici in de regeerperiode Bouterse I en II werden, met behoud van salaris en emolumenten, thuis gezet vanwege (mogelijke) corruptie. Enkelen werden aangebracht bij het Openbaar Ministerie. Bekende gevallen zijn: het pimpen van de auto en kantoorruimte door de oud-minister van Openbare Werken, de naschoolse opvang en het Carifesta schandaal. Maar ook het corruptief aanwenden van de valuta kasreservemiddelen bij CBvS, de gunning van diverse werken niet conform de regels, het aangaan van leningen met ongekend hoge fees en hoge rentes, grondroof en verdeling van concessies (bv in de area of interest), onverantwoord reisgedrag en de vele fiends and family benoemingen- en bevorderingen.

President Santokhi had beterschap beloofd tijdens zijn verkiezingscampagne. De werkelijkheid is anders. De samenleving wordt wekelijks geconfronteerd met dezelfde corruptieve verschijnselen als onder de twee regeringen Bouterse. President Santokhi had aangekondigd dat Bestuurders in het Openbaar Bestuur en ook bij Staatsbedrijven bij aantreden van zijn Regering direct hun vermogen zouden vastleggen. Meer dan 3 jaren verder is dit nog steeds niet gebeurt. De mogelijke corruptiegevallen zijn schering en inslag. Enkele zijn: het geldverslindende gedrag met vele beveiligers en volgautos van prominente politici, het ongebreidelde reisgedrag zonder enig voordeel voor de gemeenschap (w.o. Dubai Expo) en het big spender gedrag op zowel Kabinet President als Kabinet Vice-President, zonder toezicht en controle. Maar ook de gunning van vele werken niet conform de regels, de systematische grondroof en selectieve verdeling van concessies, Helaas gaat het fnuikende friends en family benoemingen- en bevorderingsbeleid zonder enige schaamte gestadig verder.

Hieruit blijkt dat politici aan de macht, ongeacht uit welk kamp, weinig waarde hechten aan het oplossen van corruptiezaken en het implementeren van anti-corruptiebeleid en de schuldigen te straffen. De VES vindt dit zorgelijk, omdat Corruptie het gif is in de kransslagadder van de samenleving. Het zorgt niet voor een evenwichtige duurzame economische ontwikkeling met benutting van de talenten en bescherming van de zwakkeren. Integendeel zorgt het voor achteruitgang en vergroot de

armoede. De kloof tussen een grote groep “(kans)armen” en een kleine groep “rijken” wordt alsmaar groter, welke leidt tot een onethische tweedeling van de samenleving.

Zonder anti-corruptie programma, geen zetels

Het uitblijven van de aanpak van de Corruptie en juist het Corruptie faciliterend beleid baart de VES zorgen aan de vooravond van de instroom van de Oil & Gas dollars. Indien er geen dichtgetimmerde en functionerende anti-corruptie wet- en regelgeving is en geen zware sancties komen tegen corruptieplegers, zullen de oliedollars aan ons neus voorbijgaan. Ervaring uit andere landen leert dat en aantal mensen miljardairs zullen worden en een groot deel van de samenleving zal in armoede leven en sterven. Dit is niet wat de VES wil, vandaar de roep voor anti-corruptiebeleid met effectieve sancties bij niet-naleving. Dit dient een der hoogste speerpunten te zijn bij de komende verkiezingen. Volk stem bewust: **“Zonder anti-corruptie programma, geen zetels”**.

Bouw controversiële vergaderzaal DNA begonnen

Politici

~~Bee: “Kritiek moet als motivatie dienen”~~

Corruptie

TAS 13/6/23

PARAMARIBO - Alle protesten ten spijt; gisteren is het startsein gegeven voor de bouw van een nieuwe peperdure vergaderzaal van De Nationale Assemblée (DNA). “Kritiek moet als motivatie dienen om dit project inderdaad goed af te ronden”, was de reactie van DNA-voorzitter Marinus Bee op de protesten die er vanuit diverse hoeken zijn geopperd. De dure uitgave zou volgens critici momenteel geen prioriteit hebben. Ook tegen de aanbestedingsprocedure en het ontwerp gaan er stemmen op. Meer dan USD 5,5 miljoen zal er van de belastingbetaler gebruikt worden voor de bouw.

Het ceremoniële startsein is gisteren gegeven in het bijzijn van president Chandrikapersad Santokhi. De nieuwe vergaderzaal van De Nationale Assemblée komt te staan op de hoek van de Grote Combeweg en de Henck Arronstraat. Het streven is om dit gebouw nog binnen de huidige regeerperiode op te leveren, zodat ten minste één jaarrede en één begrotingsbehandeling van het zittende parlement in deze

nieuwe vergaderzaal kunnen plaatsvinden.

De financiering voor deze vergaderzaal komt van de Staatsbegroting, specifiek de begroting van DNA zelf. “Het contractbedrag voor de uitvoering is vastgesteld op 5.583.066,13 Amerikaanse dollar, inclusief zeilkosten en een post ‘onvoorzien’ ter waarde van in totaal 213.100 Amerikaanse dollar,” aldus Rakesh Kalisingh,

onderdirecteur Bouwkundige Werken bij het Ministerie van Openbare Werken. De uitvoeringsduur is vastgesteld op 12 kalendermaanden, gevolgd door aaneensluitend een onderhoudsperiode van 6 kalendermaanden.

Architect Derrick Emanuels gaf een gedetailleerde uitleg over de bouw van het nieuwe gebouw. Speciale aandacht is besteed aan de technische installaties, die minimaal moe-

ten voldoen aan de wettelijke regels die in Suriname gelden.

Voor de landsvergaderzaal is gekozen voor het Engelse model, zoals altijd al in Suriname het geval is. De assembleeleden zullen tegenover elkaar zitten, met aan de kop van de zaal het presidium en aan de andere zijde de regering met de adviseurs. Daarnaast zijn er meerdere vergaderruimtes voor onder andere fracties en commissievergaderingen.

INZICHT # 45 verschijnt in de eerste week van November 2023